

”Det känns inte lika nervöst då de bara är genom datorn”

En intervjustudie om gymnasiestuderandes upplevelser av eklasstandem
Carolina Sund

Magisteravhandling

Fakulteten för pedagogik och
välfärdsstudier

Åbo Akademi

Vasa 2022

Abstrakt

Författare Carolina Sund	Årtal: 2022
Arbetets titel ”Det känns inte lika nervöst då de bara är genom datorn” En intervjustudie om gymnasiestuderandes upplevelser av eklasstandem	
Opublicerad avhandling för magisterexamen i pedagogik Vasa: Åbo Akademi, Fakulteten för pedagogik och välfärdsstudier	Sidantal (68)
Referat <p>Tandem som metod för språkinlärning har som syfte att skapa möten för elever med olika modersmål. Tanken är att skapa möjligheter för interaktion mellan elever med olika språklig bakgrund, med målet att de kan lära sig av varandra. Eklasstandem utförs med hjälp av digitala hjälpmedel, vilket gör det möjligt för elever på olika håll i landet att ingå ett tandemsamarbete. Under covid-19 pandemin började man använda sig mer av digitala hjälpmedel i undervisningen, vilket även gynnar eklasstandem som metod för språkinlärning.</p> <p>Syftet med den här avhandlingen är att beskriva gymnasiestuderandes upplevelser av eklasstandem som metod för att lära sig det andra inhemska språket.</p> <p>Forskningsfrågor:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hur upplever de studerande tvåspråkiga tandemlektioner? 2. På vilket sätt får eleverna själva påverka innehåll och möjligheter till sitt eget lärande? 3. Vilka fördelar och nackdelar ser eleverna med att tandemlektionerna sker virtuellt? <p>För att besvara forskningsfrågorna har elva stycken gymnasiestuderande blivit intervjuade. De som valts ut till intervjuerna är gymnasiestuderande som har tagit del av undervisning i eklasstandem. Hälften av intervjuerna har varit med finskspråkiga elever och andra hälften med svenskspråkiga elever.</p>	

I avhandlingen går jag in på olika typer av språkinlärningsmetoder. Skillnader mellan förstaspråksinläring och andraspråksinläring utreds samt andraspråksinläringens delar. Avhandlingen behandlar hur språkinlärningsmetoderna och synen på språkinläring har sett ut och ändrats genom åren. I teorikapitlet tas flera olika språkinlärningsmetoder upp och tandem som metod för språkinläring jämförs med de andra metoderna. Jag tar fasta på att beskriva kommunikativ språkundervisning och vad det innebär inom olika metoder.

Tandem som metod för språkundervisning och språkinläring är en metod som använder sig av mycket kommunikation mellan andraspråksinläraren och en med målspråket som modersmål. Jag skriver om hur tandemmetoden uppkom, hur den har fått sin början i Finland och hur den i Finland har utvecklats från en metod använd inom den fria bildningen till att bli allt mer utspridd inom finländska grundskolor.

I grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen skrivs att eleverna inom undervisningen inom det andra inhemska språket ska ges möjlighet att kommunicera med elever med det andra inhemska språket som modersmål i autentiska situationer. Detta är ett av tandemmetodens direkta mål.

Vidare beskrivs klasstandem och eklasstandem samt skillnaderna och likheterna mellan dessa två undervisningsformer inom tandemundervisning. Klasstandem genomförs i klassrum där finskspråkiga elever och svenskspråkiga elever delas in i par eller små grupper och utför uppgifter och samtalar med varandra i klassrummet. Denna metod fungerar då två skolor med olika skolspråk, som ligger geografiskt nära varandra, skapar ett tandemsamarbete. Eklasstandem fungerar som klasstandem med den skillnaden att lektionerna genomförs virtuellt via videosamtal eller chatt. Eklasstandem gör det möjligt för skolor som ligger geografiskt långt borta från varandra att kunna ha ett tandemsamarbete.

Innehåll

1. Innehåll.....	4
1.1 Bakgrund	4
1.2 Syfte och forskningsfrågor	4
1.3 Disposition.....	5
2. Teorikapitel.....	6
2.1 Språkinläring	6
2.2 Olika syn på språkundervisning	8
2.3 Tandem som modell för språkinläring och språkundervisning	12
3. Metod	23
3.1 Syfte och forskningsfrågor	23
3.2 Narrativ forskning	23
3.3 Intervju som datainsamlingsmetod.....	25
3.4 Val av informanter och genomförande av undersökning	28
3.5 Bearbetning av analys och data	33
3.6 Etik, tillförlitlighet och trovärdighet.....	35
4. Resultat	37
4.1 Grupp A:s berättelse	38
4.2 Grupp B:s berättelse	42
4.3 Grupp C:s berättelse	48
4.4 Grupp D:s berättelse	53
4.5 Sammanfattning.....	55
5. Diskussion	58
5.1 Resultatdiskussion	58
5.2 Metoddiskussion.....	60
5.3 Förslag till fortsatt forskning	62
6. Referenser.....	63
7. Bilagor	65

1. Innehåll

1.1 Bakgrund

Tandem innebär att skapa möten mellan elever med olika språklig bakgrund, där de kan interagera med varandra och genom det utveckla sina färdigheter i varandras språk. Tandem som modell för språkinlärning blev populärt genom ett tyskt – franskt ungdomsutbyte under 1960- talet. I Finland fick tandempedagogiken en början främst inom den fria bildningen för vuxna. Först under 2010- talet blir det vanligare med tandem i språkundervisningen i skolan. (Pörn & Karjalainen, 2013).

Jag har själv tagit del av tandemundervisning, ur ett elevperspektiv. Jag tog del av tandem i finskundervisningen i gymnasiet under flera kurser. Eftersom jag själv har erfarenhet av tandem i undervisningen och nu studerar till klasslärare är jag intresserad av att ta reda på mer om tandem i undervisningen i skolan. Jag gillade tandem både som koncept och inlärningsmetod.

I denna avhandling studerar jag tandem som modell för språkinlärning och språkundervisning. Jag tyckte att det skulle vara intressant att intervjua gymnasiestuderande om deras upplevelser av tandemkurserna och hur de genomförs. Denna avhandling fokuserar på tandem i form av eklasstadem på gymnasienivå. De som intervjuats har tagit del av språkundervisning i form av tandem virtuellt. I och med att virtuella undervisningsformer blivit mer och mer vanligt, speciellt under tiden då covid-19 ställt krav på undervisning på distans, ökar även möjligheterna för tandemundervisning virtuellt. Att tandemundervisning fungerar virtuellt ökar möjligheterna för tandemsamarbete mellan skolor som ligger geografiskt långt ifrån varandra. Det resulterar i att skolor på orter som till exempel är enspråkigt finska har större möjligheter att också erbjuda tandem som språkinlärningsmetod.

1.2 Syfte och forskningsfrågor

Syftet med den här avhandlingen är att beskriva gymnasiestuderandes upplevelser av eklasstadem som metod för att lära sig det andra inhemska språket.

Forskningsfrågor:

1. Hur upplever de studerande tvåspråkiga tandemlektioner?

2. På vilket sätt får eleverna själva påverka innehåll och möjligheter till sitt eget lärande?
3. Vilka fördelar och nackdelar ser eleverna med att tandemlektionerna sker virtuellt?

1.3 Disposition

Avhandlingen är uppbyggd enligt olika kapitel och delar. I inledningen presenterades bakgrunden till avhandlingen samt syfte och forskningsfrågor. Till näst följer teorikapitlen som behandlar teorier om andraspråksinläring, olika metoder för språkinläring och till sist tandem som metod för språkinläring.

Efter teorikapitlen läggs metoden fram. I metodkapitlet redogör jag för metoden som använts i arbetet med avhandlingen. Till följd av metodkapitlet kommer resultatet. Där presenteras resultatet av intervjuerna i form av narrativ.

Som avslutning finns diskussion kring resultatet, metoden samt förslag för vidare forskning inom samma ämne. I slutet av avhandlingen listas referenserna upp och intervjufrågorna samt tillståndsblankett finns som bilagor.

2. Teorikapitel

I detta kapitel behandlas tidigare forskning om språkinlärning och språkundervisning. Olika syn på språkinlärning och språkundervisning tas upp. Vidare behandlas tandem som modell för språkinlärning och språkundervisning.

2.1 Språkinlärning

Då man som barn lär sig tala ett eller flera språk kallas det förstaspråksutveckling eller förstaspråksinlärning. Om barnet lär sig flera språk på samma gång som förstaspråksutvecklingen sker, skiljer sig inte utvecklingen av dessa särskilt mycket från enspråkiga barns förstaspråksutveckling. Fenomenet då man påbörjar inlärningen av ett nytt språk när man redan har ett utvecklat förstaspråk kallas för andraspråksinlärning. Termerna förstaspråk och andraspråk syftar på den ordning man har lärt sig dem. (Abrahamsson, 2009). Förstaspråksinlärning och andraspråksinlärning skiljer sig på flera sätt från varandra. Till exempel så är det få som kommer upp i samma språkliga nivå med andraspråket som man har i förstaspråket. Utövandet av språket, exempelvis uttalet i ett språk, kan skilja sig mycket mellan en som har det som förstaspråk och en som har det som andraspråk. Vid förstaspråksinlärningen är man ett litet barn som lär sig sitt eller sina modersmål. Modersmålet utvecklas kognitivt parallellt med den språkliga utvecklingen. Vid andraspråksinlärningen har man redan ett språk som man har fått en mognad inom. (Sigurd & Håkansson, 2007)

Inom forskning och teorier om andraspråksinlärning hamnar oftast den grammatiska utvecklingen i fokus. Teorierna om andraspråksinlärning delas vanligen in efter vilket perspektiv de anlägger, till exempel generativt, kognitivt eller interaktionellt. Inom det generativa perspektivet fokuserar man på om andraspråksinläraren har tillgång till universell grammatik överhuvudtaget och i vilken grad. Den universella grammatiken kan vara tillgänglig via förstaspråket eller via andra aspekter men det kan även läras in genom associationer och andra kognitiva processer. (Sigurd & Håkansson, 2007) Tandemetoden vilar på det interaktionella perspektivet på andraspråksinlärning i och med att man inom tandemmetoden strävar efter att lära sig det andra språket genom interaktion och kommunikation.

Det finns många faktorer som påverkar andraspråksinlärningen. Alla inlärare varierar sinsemellan gällande inlärningshastighet och inlärningsframgång. Påverkande faktorer kan vara social bakgrund, undervisningen, kontakt med talare samt motivation och språkbegåvning. Det

talas om främmande språk när man syftar på språk som lärs ut i miljöer där inte språket används naturligt, till exempel när främmande språk lärs ut i skolan. Inläringen kan vara informell eller formell. Informell inläring sker utan direkt undervisning till skillnad mot den formella inläringen som sker i och med undervisning i skolan. (Abrahamsson, 2009)

Språkinläringen kan ske genom interaktion och förhandling. Interaktionen mellan en andraspråksinlärare och en som är infödd i språket blir en anpassad interaktion. Det som avses med anpassad interaktion är att den ena parten pratar och förstår språket bättre och uttrycker sig mer avancerat, medan inläraren kan ha en bristande kommunikation i språket, vilket gör att det blir svårare att förstå varandra så att interaktionen anpassas efter situationen. I samtal mellan flera personer som alla är infödda talare av ett språk används mer avancerade modifieringar i samtalet, medan andraspråksinlärare har ett mer förenklat språk. Den anpassade interaktionen kan med vissa drag liknas interaktionen mellan en vuxen och ett barn. Typiska drag för interaktionen mellan en språkinlärare och en infödd talare är till exempel att samtalsämnen är mer ytliga och färre, man behandlar samtalsämnen som kan kopplas till nutiden och rummet där man är, andraspråksinläraren ger även gärna över valet av samtalsämne till den infödde talaren och så blir det en hel del ja och nej frågor och svar. (Abrahamsson, 2009)

I klassrummet är den interaktion eleverna får främst med läraren och de andra eleverna som alla är andraspråksinlärare. Inom inläringen av främmande språk kan läraren vara elevernas enda förebild i språket i fråga. Kommunikationen mellan lärare och eleverna är inte så naturlig och saknar således autenticitet. I interaktionen mellan elever i blandad grupp med både infödda talare samt andraspråksinlärare kan det ske så kallad stöttning. Det innebär att den infödda talaren kan ge språkligt stöd åt de som lär sig språket. Denna typ av metod använder man sig av inom tandemundervisning. Eleverna delas in i par eller mindre grupper och stöttar varandra i andraspråksinläringen. (Abrahamsson, 2009)

För att språkinläringen ska vara lyckad behöver inläraren ha tillgång till språket i både text och tal på en nivå så att de förstår. Då personer som är infödda talare av ett språk samtalar med andraspråksinlärare förenklar de ofta språket genom långsammare taltempo, kortare meningar samt lättare och färre olika ord. På samma sätt anpassar lärare som undervisar i andraspråk språket i takt med att eleverna utvecklar sina kunskaper i språket. Då eleverna är nybörjare och just har börjat lära sig ett nytt språk använder läraren ett ganska lätt språk för att de ska förstå, medan hen sedan fortsätter att utveckla sitt språk inför eleverna så att de motsvarar deras kunskaper. (Sigurd & Håkansson, 2007)

Inläringen av ett nytt språk börjar oftast med att man lär sig olika ord. Efter att man har ett ordförråd kan man fortsätta med att kategorisera ord och lägga till böjningar av olika slag. På den tredje nivån börjar andraspråksinläraren lägga ihop ord till meningar samt fraser. Ordföljden skiljer sig mellan olika språk, vilket gör att de första meningarna och fraserna ofta uttalas med en rak ordföljd som inte nödvändigtvis är korrekt. Senare i språkinlärningsprocessen lär man sig ordföljden och kan processa grammatisk information. Processbarhetsteorin har som syfte att i huvudsak förklara hur inlärarens grammatik utvecklas. (Sigurd & Håkansson, 2007)

För att lära sig ett nytt språk behöver man delta i samtal som sker på språket man håller på och lära sig. Varje gång inläraren använder sig av språket och producerar yttranden utvecklas språket och förståelsen. I andraspråksundervisningen har det blivit vanligt med en kommunikativt inriktad språkundervisning, vilket innebär att inläraren är aktiv under undervisningen samt är med och interagerar. (Sigurd & Håkansson, 2007.)

2.2 Olika syn på språkundervisning

Inom språkundervisningens utveckling och dess historia har en konflikt mellan formalism och aktivism ofta varit aktuell. Det har varit fokus på antingen språkets formella eller funktionella egenskaper genom åren. Vartefter trender och principer ändrats har även språkundervisningens betydelse ändrat mycket mellan en aktiv, muntlig språkanvändning till de mer formella grammatiska och regelinlärningsmetoderna. Dessa syner på språkundervisningens metoder och roll har ofta ändrats fram och tillbaka utifrån hur världen har sett på språkanvändning och språkinläring, samt vad som ansetts vara viktigt att kunna. (Tornberg, 2020).

Synen på språkinläring och språkundervisning har sett olika ut genom åren. Ett tag såg man på grammatikundervisningen som viktigt i teorin för att lära sig språk. Under 1970- talet förändrades rollen i och med att man började se grammatiken som en del av språkundervisningen som skulle stöda den praktiska användningen av målspråket. Mycket ändrade genom Europarådets språkprojekt och en av de ledande teoretikerna inom projektet, David Wilkins, började prata om att målet med språkinläringen inte skulle kretsa kring endast grammatik och ordförråd, utan ha en tydligare utgångspunkt i vilka behov som finns för att kunna uttrycka sig genom målspråket. Europarådet och Wilkins tog fram en språkkurs som var mer funktionell och kommunikativ än vad språkundervisningen tidigare varit. Målen med

kursen var då inställt på vad eleverna kan göra med språket de lär sig. Grammatiken togs inte bort helt, det är viktigt att de går hand i hand med den övriga mer kommunikativa undervisningen. För att kunna lösa problem i vardagen behöver man till exempel kunna ställa frågor, och för att ställa frågor måste man känna till hur man grammatiskt bygger upp en frågeställning på målspråket. (Malmberg, 2001).

I och med att kommunikativ kompetens har fått allt större plats i språkinläringen har man börjat dela upp den i olika komponenter. Dessa är; grammatisk, sociolingvistisk och strategisk kompetens. Sociolingvistisk kompetens är även indelad i sociokulturell kompetens och diskurskompetens. Dessa kompetenser är synliga i språkundervisningen som den ser ut nu. I den grammatiska kompetensen ingår allt som rör uttal, ordförråd, ordföljd och så vidare. Sociokulturell kompetens behandlar språkets användning i vid olika tillfällen, exempelvis hur man kan uttrycka sig till olika personer vid olika tillfällen. Diskurskompetens behandlar hur man lägger ihop olika delar av språket till sammanhängande nya helheter. Detta påverkar bland annat läsförståelsen och förmågan att lägga ihop meningar. Den sista kompetensdelen, strategisk kompetens, handlar om andra typer av kommunikationsstrategier, som inte endast berör språket. Bland annat kroppsspråk, omformuleringar och förklaringar. Den här kompetensen behövs då man inte kommer på rätt ord för något man försöker säga, eller då man har svårt att kommunicera på det andra språket och behöver försöka göra sig förstådd. (Lundahl, 2009).

Man kan dela in främmandespråksinläring i flera olika ansatser, såsom grammatik – översättningsmetoden, direktmetoden, och audio – linguala metoden. Tandemmetoden kan bland annat bygga på direktmetoden. Inom grammatik – översättningsmetoden fokuserar man på logisk analys av språk där man tränar hjärnan. I metoden använder man många grammatiska termer och ett språk som inte är direkt anpassat för unga individer. Man strävar efter att först lära sig grammatiken och språkreglerna för att sedan komma till exempel och hur det används i praktiken. I grammatik – översättningsmetoden använder man sig mycket av olika skrivövningar för att mekaniskt lära sig språket. Översättningar mellan språken förekommer ofta samt ganska svåra grammatiska meningar. Inom denna metod har eleverna inte mycket utrymme för kreativitet, modersmålet är det främsta undervisningsspråket och man övar inte särskilt mycket på kommunikativa uppgifter. Den här metoden fungerar kanske bäst för elever som från förut är begåvade på språk och intresserade av att lära sig språk på detta sätt. Det framkommer att eleven utifrån den här metoden inte får tillräckligt med träning av att använda

målspråket för att känna sig bekväma att direkt börja prata och kommunicera på det. (Tornberg, 2020).

En metod som kan ses som motsats till grammatik – översättningsmetoden är direktmetoden. I den här metoden tror man att man bäst lär sig ett nytt språk genom att lyssna på det talade språket och själv prata. Man har med den här metoden tagit fasta på sättet ett barn lär sig sitt modersmål. Man börjar med att lära sig att tala, sedan kan man övergå till att läsa och skriva på det nya språket. Översättningar mellan modersmålet och målspråket är inget som enligt denna metod har något med språkinlärning att göra. Inom denna metod undervisas målspråket på målspråket, läraren talar det språk som eleverna ska lära sig så långt som möjligt. Man försöker att så långt som möjligt kommunicera på målspråket, samt använda gester, föremål och kroppsspråk för att öka förståelsen, hellre än att ta till modersmålet. Läraren behöver inom denna metod verkligen behärska målspråket själv för att kunna undervisa genom direktmetoden. Tandemmetoden kan kopplas till direktmetoden på så vis att man inom tandemundervisning också lägger stor vikt på att lära sig tala målspråket. (Tornberg, 2020).

Läsmetoden grundar sig i tanken att eleverna efter att ha studerat ett språk, så fort som möjligt börjar kunna läsa och förstå texter skrivna på målspråket självständigt. Man börjar med att lära sig läsa på språket man ska lära sig, utan att direkt översätta det man läser. Ordlistor och olika texter på målspråket används för att lära in det nya språket. Högläsning är också viktigt för att kunna öva på uttalet av ord och fraser. Senare tas även läsförståelsen upp men inte genom översättning av texterna utan genom frågor om textens innehåll i det stora hela. På så vis fokuserar man inte på enskilda ord eller enskild grammatik, utan på förståelse av innehåll. Skrivövningar kommer oftast i form av avskrivningar inom denna metod. (Tornberg, 2020).

Den audio-linguala metoden är en intensiv inlärningsmetod som grundar sig på talat språk istället för att lägga vikten på skrifter och grammatik. Det inlärd språket ska strävas efter att bli en vana för talaren och man ska lära sig själva språket, inte om språket i fråga. Elever som studerar utifrån den audio-linguala metoden lyssnar på talat språk mer än vad de läser och övar ordlistor. De lyssnar på dialoger och lär sig utifrån dem. Man lägger vikt på ordningsföljden av att lära sig ett nytt språk, som enligt denna metod bör vara lyssna, tala, läsa, skriva. Det är viktigt att eleven får vara kreativ i både tal och skrift. Eleven lär sig språket utantill genom eftersägning och att skapa vanor i språket. Körläsning används aktivt och undervisningsspråket ska helst vara detsamma som målspråket. (Tornberg, 2020).

Olga Dysthe föreslår ett dialogiskt grepp på undervisningen i boken *Det flerstämmiga klassrummet* (1996). Det dialogiska greppet innebär att eleverna använder sig av flera olika metoder för språkinläring under samtliga lektioner. Eleverna använder sig av både skriftlig och muntlig kommunikation mellan både elever sinsemellan samt med lärare. Det dialogiska arbetssättet kan liknas med kommunikativ språkundervisning, men det finns klara skillnader mellan dessa två. Den kommunikativa undervisningen riktar in sig på kommunikation på målspråket mellan elever och simulerar ofta olika situationer i vardagen. Den dialogiska undervisningen lägger mycket vikt på att en öppen dialog hålls under lektionerna mellan lärare och elever, om olika teman och situationer som tas upp under undervisningstillfällena. Lärare kan ta fasta på olika frågor som uppstår hos eleverna under lektionen och före dem till en diskussion som ger en bredare inläring i målspråket och kulturen. Detta arbetssätt kan även göra det lättare för läraren att se var i lärandeprocessen eleven befinner sig, och vad som behöver repeteras. Dysthe anser att ett dialogiskt klassrum är nödvändigt för elevernas lärande, effektivitet samt för att utveckla elevernas eget tänkande och ge en modell för hur ett demokratiskt samhälle fungerar. Genom denna modell vill man ge eleverna möjlighet att interagera, diskutera och lyssna på andras åsikter kring ämnen och frågor som kan uppstå under språklektionerna. (Forsman, Björklund & Sjöholm, 2011).

Inom vissa språkundervisningsmetoder lägger man stor vikt på kommunikation. Inom kommunikativ språkundervisning försöker man skapa autentiska språksituationer i klassrummet. Tandem som metod för språkinläring är en sådan metod. Övningarna bör vara så autentiska och naturliga kommunikativa situationer som möjligt. Många möjligheter ska ges för eleven att höra talat språk samt situationer för egen kommunikation kring olika teman. I tandemundervisning får eleven hela tiden chansen att höra målspråket talat av en modersmålstalare. Eftersom man i skolan har andraspråksundervisning endast några gånger i veckan kan undervisningssituationen sällan bli exakt sådan som då man lär sig sitt modersmål och hela tiden blir utsatt för kommunikation av olika slag. (Ericsson, 1989).

Det förekommer språklektioner där eleverna inte uttalar ett enda ord på målspråket under hela lektionen. Genom metoden ”surläsning” kan man undvika detta, metoden kan användas som till exempel uppvärmning före lektionen eller som repetition av material som man redan gått igenom. Surläsning går ut på att alla elever samtidigt högt läser genom en text för sig själv. Alla i klassen läser högt samtidigt så ingen sticker ut enskilt ur gruppen. (Ericsson, 1989).

Det är med fördel som man i början av en språklektion inleder med någon typ av uppvärmning i språket. Uppvärmningen kan vara att man lyssnar på musik eller till exempel högläsning på

målspråket. Uppvärmningen kan också vara surrläsning eller någon kommunikativ övning som inte är allt för svår eller innebär nya ord och situationer. (Ericsson, 1989).

De muntliga övningarna som eleverna vanligtvis utövar under språklektionerna är i form av imitation samt reproduktion. Man borde kanske fokusera på att skapa fler möjligheter för produktion av språk under lektionerna. Eleverna ska ges möjlighet att tala och skapa meningar på målspråket, samt att framföra planerat tal. Eleverna behöver lära sig att spontant med hjälp av bilder och ledord uttrycka sig och skapa meningar på målspråket. (Ericsson, 1989).

2.3 Tandem som modell för språkinläring och språkundervisning

Tandem som metod för språkinläring och språkundervisning startades i ett tysk-franskt ungdomsutbyte under 1960-talet. I Finland däremot, startade tandem som en metod som den fria bildningen riktat till vuxna använde sig av, exempelvis kursen FinTandem som ordnats sedan 2002. I och med att tandemmetoden fått bra respons från vuxna började man också fundera på hur man kunde etablera tandem i skolkontext. Tandem i skolorna är ett sätt att skapa samarbete och språksamarbeten mellan svenskspråkiga och finskspråkiga skolor i Finland. Forskning har visat att det krävs strategier och aktivt arbete från lärarnas sida för att skapa kontakter mellan finskspråkiga och svenskspråkiga elever i tandemsituationer, även då de sitter i samma klassrum. (Pörn & Karjalainen, 2013). Genom tandemsamarbete mellan skolor med olika skolspråk kan man skapa ett tätare samarbete språkgrupperna i det finländska skolsystemet. I och med att ett tandemsamarbete kräver interaktion och samarbetsförmåga av både lärare och elever samt hela skolan kan det skapa nya relationer mellan skolor som annars inte har särskilt mycket kontakt med varandra (Hansell et al., 2021). Två av de vanligaste formerna av tandemundervisning, som jag fokuserar på i det här kapitlet är klasstandem och eklasstandem. Klasstandem utförs med eleverna i samma klassrum, medan eklasstandem genomförs via digitala kommunikationsmedel, såsom Teams, Zoom och Meet.

I grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen (2016) skrivs det i kapitlet om undervisningen i det andra inhemska språket om hur eleverna ska ges möjlighet att kommunicera med finskspråkiga elever i autentiska undervisningssituationer. *”Eleverna och elevgrupperna ska ges möjligheter att bilda nätverk och kommunicera med finskspråkiga elever och grupper. Digitala verktyg erbjuder en naturlig möjlighet att genomföra språkundervisningen i autentiska situationer och utifrån elevernas*

kommunikationsbehov. Undervisningen ska också ge färdigheter som främjar delaktighet och aktiv påverkan.”. Inom både klasstandem och eklasstandem kommer eleverna i kontakt med elever med det andra inhemska språket som modersmål och har chansen att utföra uppgifter och lära sig det andra språket i en autentisk situation.

Tandemundervisning sker oftast med eleverna indelade i par eller mindre grupper. I och med att eleverna jobbar i par hinner de båda prata så mycket som möjligt och blir båda tvungna att kommunicera. Om eleverna jobbar i mindre grupper, så blir det lättare att någon som är mer pratsam och kanske säkrare på språket talar mer medan någon mer blygsam lätt hamnar i skymundan under samtalen. Då tandemsamarbetena sker mellan två elever måste båda parter anstränga sig för att samtalet ska flyta på. Arbete i mindre grupper kan dock vara bra som omväxling till pararbetet, så att eleverna har möjlighet att lära känna flera i gruppen. Många upplever också att det är mindre nervöst att prata då det är endast en annan person som lyssnar, som också i samma situation som en själv. (Löf et al., 2016). Tröskeln till att börja prata upplevs som lägre då man är i par med någon på ungefär samma språkliga nivå och ålder som en själv.

Man strävar efter att dela in eleverna i par under samtliga tandemtillfällen. Om de kan jobba med samma person under hela kursen har de bäst chans att skapa en god relation och bra kommunikation tillsammans. Ofta är dock grupperna med svenskspråkiga elever och finskspråkiga elever inte lika stora, vilket gör att det inte går att dela in eleverna i par, så att några måste vara i grupper om tre personer. I vissa fall är det dock en fördel att ha grupper om tre. Elever med svagt skolspråk, till exempel elever med invandrarbakgrund, kan få stöd genom att vara i en grupp där hen inte är ensam som pratar sitt språk. Också elever med olika typer av inlärningssvårigheter kan finna stöd i att ha med en annan elev med samma modersmål i tandemgruppen. (Löf et al., 2016).

I en grupp med tre elever läggs också mer press på den elev som är ensam om att tala sitt modersmål. Den eleven har två andra elever att stöda i sitt språk och två personer att samarbeta med och skapa en relation till. Om de båda eleverna som har samma modersmål har väldigt olika språkkunskaper i det andra inhemska språket är det lätt hänt att den som besitter mer kunskap blir mer dominerande i diskussionen och den andra blir passiv. Då någon elev är sjuk eller annars frånvarande från tandemlektionen kan det också bildas tillfälliga tre personers grupper. Det här behöver inte betyda problem, det kan tvärtom vara trevligt med omväxling och en bra chans för eleverna att lära känna andra i gruppen. (Löf et al., 2016). Några av de elever jag intervjuat har erfarenheter av att vara i tre personers grupper under tandemkurser. Några

hade också erfarenhet av båda typerna av uppdelning, vilket gjorde att de kunde jämföra dem med varandra.

Tandemlektionerna har oftast betydligt färre lärarledda delar och fokuserar mest på pararbete och grupparbete tandemparterna emellan. Eleverna interagerar med samma tandempar under hela kursens gång. I och med att varje elev är ihop parat med en elev som har det andra inhemska språket som modersmål, kommer de i kontakt med personer i samma ålder som kan fungera som stöd i inläringen av det andra språket. (Elo & Pörn, 2018).

De främsta principerna för tandem som språkinlärningsmetod är ömsesidigheten mellan eleverna från olika språkgrupper, inläringstillfällets autenticitet samt elevernas eget ansvar över inläringen. Utifrån dessa mål med tandem som språkinlärningsmetod har jag format forskningsfrågorna till den här avhandlingen. Jag vill undersöka vad eleverna anser om tvåspråkiga lektioner, autenticiteten på tandemsamarbetet virtuellt samt det egna ansvaret att påverka innehållet och lärandet. (Elo & Pörn, 2018).

Autenticitet i samband med tandemlektionerna innebär att man som andraspråksinlärare får en möjlighet att öva och använda andraspråket i en annan situation än den vanliga klassrumssituationen, med en person som har det som modersmål. Båda språken ska ha samma status under tandemkurserna, för att säkerställa ömsesidigheten mellan språken i samarbetet. Genom att skapa en autentisk lärmiljö och inläringssituation kommer eleverna i kontakt med äkta situationer, vilka de kan koppla ihop med saker de lärt sig under de reguljära språklektionerna. Genom att skapa mer autentiska situationer också under lektionerna kan elevernas motivation höjas, då de hamnar i en simulerad verklig situation där den kunskap man övar in faktiskt kan vara behövlig. Uppgifterna behöver vara sådana som känns användbara och relevanta för målgruppen. Uppgifterna behöver inte heller vara för ledande, så att eleverna själva kan styra konversationerna dit de själva tycker, för att ge dem mer ansvar över innehållet. (Elo & Pörn, 2018). I grunderna för läroplanen i den grundläggande utbildningen (2014) framgår att eleverna i undervisningen i det andra inhemska språket ska uppmuntras till att kommunicera i autentiska språkmiljöer. För detta ändamål är tandem som metod för språkinläring en lämplig möjlighet.

Med autentiska inläringssituationer menas att eleverna ska få ta del av sådana uppgifter under lektionerna som kan sammankopplas till verkliga situationer utanför klassrummet och ge verktyg för eleverna att klara av olika situationer i samhället genom det de lärt sig under lektionerna. Denna typ av uppgifter har setts som positiva för elevernas motivation till att lära

sig. Autentiska inlärningsmetoder behöver inte endast ha att göra med hur uppgifterna är konstruerade och hur verklighetskopplade de är. Autentiskt lärande kan också syfta på hur eleven själv framställs i och med uppgifterna och underlektionen. Hur eleverna uppmuntras till att vara sig själva och att ta fram sin egen personlighet även i uppgifterna under lektionerna. (Elo & Pörn, 2018).

För att skapa en autentisk inlärningsituation behöver uppgifterna vara sådana som förbereder eleverna för verkliga situationer i samhället och visar på hur saker fungerar utanför klassrummet. För att skapa sådana uppgifter ska allt kopplas till verkliga vardagsituationer, uppmuntra användning av samma metoder som används i dessa situationer också utanför klassrummet samt att uppgifterna ska vara meningsfulla för eleverna. Uppgifterna får inte heller vara för ledande utan ska uppmuntra till eget tänkande och problemlösningsförmåga. För att uppfylla detta kan man använda sig av mer öppna uppgifter, ha med uppgifter som sporrar eleverna till att tänka självständigt samt uppmuntra strategisk problemlösning. Autentiska inlärningsituationer är också sådana där eleverna lär sig tillsammans med andra och interagerar med andra elever. För att fastställa den här typen av inlärningsituationer behöver interaktionen med andra elever vara autentisk, sociala inlärningsstilar eftersträvas och eleverna har en samhörighet tillsammans med andra elever och kan delta i olika diskussioner med varandra och lärare. En sista aspekt av autentiskt lärande är att eleverna ska ha möjlighet att kunna påverka sitt eget lärande. Detta genom exempelvis projektuppgifter där eleven själv utformar sitt lärande och gör det betydelsefullt för den egna inläringen. (Elo & Pörn, 2018).

Tandemkurserna och lektionerna med tandempedagogik följer nog läroplanen precis som andra språklektioner inom andra metoder. Det sätts ändå stor vikt på att försöka anpassa lektionernas innehåll och uppgifterna utifrån elevernas egna intressen och det som är aktuellt i deras vardagliga liv. I och med att göra uppgifterna mer relevanta och intressanta för eleverna, är chansen större att det mellan tandempartnerna skapas mer djupgående och fria samtal på de olika språken. Det läggs av den här orsaken stort ansvar på läraren att hitta dessa för eleverna relevanta teman och samtalsämnen och utifrån dem skapa uppgifter som bygger upp kommunikationen mellan båda parter. (Löf et al., 2016). I intervjuerna som gjorts i den här studien togs frågan om uppgifternas typ och elevernas åsikter om dessa upp. För att elevernas intressen ska tas i beaktande i uppgifterna behöver det ju finnas möjlighet för eleverna att själva kunna påverka lektionsinnehållet och uppgifterna som görs. Därför har jag valt att fråga intervjupersonerna om deras möjligheter att påverka och deras allmänna uppfattning om innehållet och uppgifterna de har under tandemlektionerna.

För att eleverna ska kunna känna sig bekväma att prata med varandra krävs också en viss typ av uppgifter, i alla fall till en början. För att eleverna ska lära känna varandra behöver det finnas uppgifter som sporrar dem att prata om sig själva och deras egna intressen och liv. I och med att man inte har för många uppgifter med färdigt konstruerade dialoger kan man öka elevernas egen kreativitet och skapa situationer där de själva leder samtalet ditåt de vill. Genom dessa mer fria typer av uppgifter kan eleverna även komma att behöva använda sig av andra uttrycksformer och kommunikationsstrategier, vilket är autentiskt för situationer där man nödvändigtvis inte kan kommunicera endast via språket. Då eleverna får prata målspråket med en jämnårig som har målspråket som modersmål får de en mer klar bild av hur jämnåriga uttrycker sig. (Löf et al., 2016).

Det är lätt att tro att tandemlektionerna endast består av muntliga uppgifter. Detta är inte fallet alls, även skriftliga uppgifter lämpar sig mycket bra inom tandemundervisning. Eleverna kan samarbeta också kring texter och skrivuppgifter, inte endast genom muntliga aktiviteter där de endast talar. Skriftlig språkproduktion övar många aspekter av språket och språkinläringen. Det vanligaste är att skrivuppgifter är sådana uppgifter som eleverna utför helt på egen hand och sedan kan diskutera med en annan person. Det kan således vara ovant för många elever att faktiskt skriva en text tillsammans med en annan elev, speciellt en elev med annat modersmål. I denna typ av uppgifter behöver samarbetet fungera väldigt bra, båda parter i tandemparet måste vara ungefär lika aktiva och delaktiga i skrivprocessen, annars gynnar samarbetet ingendera av parterna. Av den här orsaken passar den här typen av uppgifter bättre då tandemkompisarna har blivit mer bekanta med varandra och hela tandemkonceptet. (Hansell & Pörn, 2021).

Inom tandem som metod för språkinläring spelar eleverna en stor roll i sitt pars inläring. Det är viktigt att de ser betydelsen i sin roll som språkstöd och tar uppgiften på allvar. Båda eleverna i tandemparet behöver vara aktiva under samtliga lektioner, både under svenskspråkiga uppgifter och finskspråkiga uppgifter. Det är viktigt att de förstår att också rollen som språkmodell och stöd är väsentlig för den andres inläring, men även för samarbetet. Det kan vara svårt för modersmålsanvändaren att veta hur hen bäst stöder den andra eleven. Det är viktigt att läraren berättar tydligt och ger instruktioner kring hur man uppfyller rollen som språkligt stöd för andraspråksinläraren. Olika typer av uppgifter gör också att sättet att stöda på förändras. (Löf et al., 2016).

Tandem kan genomföras på olika sätt, virtuellt eller genom att båda språkgrupperna sitter i samma klassrum. Klasstendem bygger på språkinläringen genom ett social-interaktionellt

perspektiv. Inom klasstandem strävar man efter att lära sig språk genom språkanvändning. Inom metoden strävar man efter att tandem ska bygga på en social och interaktionell syn på språkinläring. Målet med klasstandem är att elever med olika modersmål ska lära sig sitt andraspråk genom att interagera med elever med andraspråket som modersmål. Man strävar efter att skapa situationer i klassrummet som är autentiska till språkanvändningen i vardagen. Genom att två studerande med olika modersmål pratar med varandra, och byter mellan språken, fungerar de båda både som lärande part men även som ett språkligt stöd för den andra. Tandem som språkinlärningsmetod har som uppgift att gynna båda parter i språkinläringen och ge möjligheter för eleverna att själva påverka det egna lärandet. (Pörn & Karjalainen, 2013).

Inom klasstandem metoden skapar man en undervisningssituation där ungefär hälften av eleverna är svenskspråkiga och andra hälften är finskspråkiga. Lärarna undervisar tvåspråkiga grupper samtidigt. I klasstandem är det vanligt att eleverna har en lektion då de fokuserar på svenska och pratar svenska i alla uppgifter, sedan har de också skilda lektioner då de båda pratar finska och gör uppgifterna på finska. (Pörn & Karjalainen, 2013.) I den här avhandlingen har jag fokuserat på eklasstandem, där de studerande haft tandemlektionerna virtuellt via Teams. De har också haft helt tvåspråkiga lektioner, och alltså inte följt modellen om varannan lektion på svenska och varannan på finska. Oavsett upplägg byter eleverna roll, mellan den som lär sig och den som stöder språkinläringen, beroende på vilket språk som talas för stunden. Antingen så att eleverna har olika roller olika lektioner eller så att rollerna byter för varje uppgift under lektionen.

På många ställen i Finland finns svenskspråkiga och finskspråkiga skolor som ligger nära varandra men som inte har något samarbete. Det finns många ställen i Finland som skulle kunna starta ett tandemsamarbete kring språkinläringen i form av klasstandem. I och med att eklasstandem också utvecklats och kommit att bli en form av språkinlärningsmetod som inte kräver närliggande skolor, kunde många fler utveckla någon form av tandemsamarbete mellan skolor. (Pörn & Karjalainen, 2013).

Det är inte bara upp till språklärarna att få samarbetet att fungera mellan skolor, rektorer och skolornas ledning har även viktiga roller i samarbetet. Det är mycket som ska stämma och planeras för att tandemsamarbetet ska fungera så smidigt som möjligt. Skolorna bör ha planerat in för tandemlektionerna i sina respektive läsordningar, och ha dagsscheman som fungerar tillsammans. Inom klasstandem behöver skolorna ligga på ganska nära avstånd till varandra, för att eleverna ska kunna mötas på lektionerna och så att lärarna lätt kan träffas och samarbeta med varandra. För eklasstandem är detta inte ett krav. I och med att digitala samtalstjänster och

mötestjänster blivit så lätta och välfungerande kan skolor på helt olika håll i landet starta ett tandemsamarbete. (Löf et al., 2016).

I klasstandem är tanken den att varannan lektion går på svenska och varannan på finska. Då har eleverna en lektion då de lär sig det andra inhemska språket och en annan lektion då de fungerar som språklig modell och stöd till tandemkompisen. Genom att vara stöd för en person med annat modersmål som ska lära sig det språk man själv behärskar så får man en bredare språklig medvetenhet. (Löf et al., 2016). I grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen (2014) står det att eleverna ska fostras i språkmedvetenhet, vilket ska öka deras förståelse och intresse för den språkliga mångfalden och uppmuntra dem till att kommunicera i autentiska språkmiljöer och situationer.

Ömsesidigheten mellan de båda språken är viktig för att båda parter ska gynnas av samarbetet, men även för att båda ska samma chans att vara den duktiga emellanåt. Det kan vara frustrerande att försöka lära känna en ny person genom att kommunicera på ett språk man inte behärskar fullt ut, för att man känner att de egna kunskaperna inte räcker till. Av denna orsak kan det vara skönt att målspråket byter under tandemkursen. (Löf et al., 2016). I den här studien har jag fokuserat på eklasstandem, där eleverna haft tvåspråkiga lektioner, vilket betyder att målspråket har växlat mellan finska och svenska flera gånger under samma lektion.

Både lektionerna inom klasstandem och eklasstandem ställer en del krav på undervisningsutrymmet. Om man undervisar genom klasstandem krävs att det finns tillräckligt stora utrymmen för alla elever så att de alla har möjlighet att diskutera sinsemellan och inte störa de andra tandemparen. Också inom eklasstandem behöver eleverna få arbetsro under tandemlektionerna. Under lektionerna i eklasstandem kommunicerar eleverna via dator eller surfplatta, oftast med hörlurar. Då de kommunicerar via dator eller liknande utrustning är det kanske ännu mer viktigt att det inte finns andra ljud som stör under lektionerna. Möjligtvis behöver alla elever även eluttag nära platsen de sitter för att ladda utrustningen. (Löf et al., 2016). Att tandempartnerna kan kommunicera ostört och skapa kontakt till varandra är väsentligt för ett fortsatt fungerande samarbete. Därför är det viktigt att tänka över utrymmena gällande tandemlektionerna. Inom eklasstandem spelar också tekniken en stor del. Eleverna behöver ha tillgång till tillräcklig teknisk utrustning för att samarbetet ska fungera. Uppgifterna är viktiga att planera väldigt ordentligt inom tandemundervisningen. Fastän planeringen av uppgifterna kan ta mycket tid av läraren, så lönar det sig i slutändan att ha planerat ordentligt. Välplanerade uppgifter för tandemlektionerna framåt och gör att eleverna kan jobba rätt så självständigt under själva lektionerna. En stor del av tandemuppgifterna är muntliga, eftersom

målet är kommunikation mellan tandemparterna. Aktuella diskussionsämnen är bra att integrera i uppgifterna, då de kan väcka elevernas motivation och intressen. Tandemlektionerna följer läroplanen som alla andra lektionen gör, så självklart styr det innehållet till en viss grad. Också uppgifternas mångsidighet och variation är viktig att ta i beaktande för att öka motivationen hos eleverna. (Löf et al., 2016).

Uppgifterna måste hålla en lämplig nivå för att gynna båda eleverna i samarbetet. Om uppgifterna är för lätta behöver inte den andra hjälpa och stöda i inlärningsprocessen, då skapas inte samma möjligheter till kommunikation. Om uppgifterna är för svåra kan även den med målspråket som modersmål ha svårt att förstå uppgifterna samt behärskar kanske inte ens själv det som uppgifterna tar upp. Har uppgifterna ett för svårt tema uppstår inte heller någon spontan diskussion mellan paren, då de inte känner att de har tillräcklig kunskap eller intresse att tala om dessa saker. Översättningsuppgifter är bra för att det gynnar båda parter samtidigt. Om man till exempel ska översätta från finska till svenska behöver inte den svenskspråkiga nödvändigtvis förstå hela meningen. Då krävs ännu mer kommunikation mellan eleverna för att förstå varandra och få uppgiften rätt. (Löf et al., 2016).

Lärarens roll i tandemundervisning

Tandem som undervisningsmetod är mycket elevcentrerad och bygger mycket på elevernas aktivitet. Som alltid i lärarjobbet har läraren ansvar för lektionsplanering, stöder lärande och sköter bedömning och utvärdering. Inom tandemundervisning tillkommer även organisering och planering av själva tandemsamarbetet och genomförandet av det. Skillnaden mellan det vanliga lärararbetet inom tandemundervisningen är främst att allt planerande, genomförande samt utvärderingen sker i samarbete med den skola man har tandemsamarbetet med. Det är av stor vikt för hela tandemsamarbetet att tandemlärarnas interna samarbete fungerar bra. Därför krävs det en hel del av lärarna också. I och med att lärarna har gjort en ordentlig och genomtänkt planering av lektionerna, så fungerar elevernas arbete bättre, då har de också större möjligheter för självständigt arbete på själva lektionerna. (Löf et al., 2016).

Lärarens roll inom tandemundervisningen kan delas in i tre dimensioner, nämligen facilitator, språkexpert och coach. Inom facilitatorrollen har läraren ansvar för planering av undervisningen och lektionerna inom ramen för styrdokumentet samt utvärderingen av elevernas lärande. Som språkexpert fungerar läraren som stöd för eleverna i deras användning av båda språken och hjälper till i situationer som uppstår där tandemkompisarnas gemensamma språkkunskaper inte räcker till för att förstå varandra. Läraren kan även behöva förklara vissa språkregler och

kontexter kopplade till grammatik, i och med att läraren till skillnad mot eleverna faktiskt är utbildad språklärare. I lärarens roll som coach stöttar hen elevernas samarbete under tandemlektionerna samt att visa eleverna hur de på bästa sätt går i sina olika roller som lärande part kontra språkmodell. (Hansell et al., 2020).

Då tandemlektionerna är virtuella, interagerar läraren inte särskilt mycket i helklass. Främst i början av lektionen, innan eleverna har hunnit påbörja videosamtalen med sin tandemkompis, kan läraren tala med eleverna i helklass. Läraren kan då ge instruktioner kring någon uppgift de ska jobba med under lektionen eller påminna eleverna om saker som är viktiga att tänka på då de kommunicerar och jobbar med sin tandemkompis. (Hansell et al., 2020).

Inom andra språkundervisningsmetoder fungerar läraren som en slags språkmodell för eleverna. Läraren kan vara en av de få personerna som eleverna hör prata målspråket, och har därför en viktig roll som just språkmodell. Inom tandempedagogiken är lärarens roll som språkmodell inte lika viktig, eftersom att eleverna är blandade från båda språkgrupperna. Det är främst den ena eleven i tandemparet som ska fungera som språkmodell för den andra eleven. Fastän lärarens roll som språkmodell under tandemlektionerna är mindre, har läraren ändå en viktig roll som utbildare i språk. Man kan inte förvänta sig att eleven med målspråket som modersmål kan förklara och undervisa i sitt modersmål på samma sätt som en språklärare. Eleverna med målspråket som modersmål behärskar möjligtvis inte heller grammatiken och språkreglerna i sitt modersmål på det sätt som krävs av en lärare. (Löf et al., 2016).

Läraren ska också stöda eleverna i sitt samarbete under tandemlektionerna. Eftersom tandem kan vara en ny form av språkinlärningsmetod för många elever, är det möjligt att de behöver en del stöd i början, för att komma in i tandem som metod för språkinläring. Eleverna kan komma att behöva stöd i att hitta sin roll i tandemsamarbetet och där är lärarens roll mycket viktig. För att höja elevernas motivation och möjligheter för eget lärande behöver samarbetet mellan tandempartnerna fungera så bra som möjligt, där har läraren möjlighet att påverka och hjälpa till lite. Bara genom att skapa en god stämning i tandemklassrummet och välja uppgifter som stöder samarbetet kan läraren påverka relationen mellan tandempartnerna. Läraren ser också till att grundmålen för tandemundervisningen följs, att båda parter gynnas av samarbetet, alltså att båda språken används. Läraren kan även hjälpa eleverna i deras roll som den som stöder språkinläringen hos tandemkompisen genom att ge exempel på hur de kan stöda inläringen hos andraspråksinläraren. Det är också bra att man som lärare understryker att målet med tandem är att lära sig och att faktiskt prata språket. (Löf et al., 2016).

Inom eklasstandem sitter eleverna med samma modersmål utspridda i ett klassrum eller ett område i skolan och har enskilt kontakt med sina tandemkompisar via videosamtal. Under denna typ av lektioner har inte läraren heller en så central roll under själva lektionen, men hen behöver nog finnas nära till hands hela tiden ändå. Läraren behöver, speciellt till en början, se till så att alla de praktiska sakerna under lektionen fungerar som de ska. Vissa elever kanske har svårt att komma in i videosamtalet, något par har kanske problem med tekniken eller vet inte hur de ska hitta uppgifterna eller hur de kommer i kontakt med sin partner. Alla dessa praktiska situationer är sådana som läraren behöver stöda eleverna i under lektionens gång. Dessa typer av problem blir dock färre med tiden, då eleverna lär sig att hitta rätt videosamtal och känner till var uppgifterna är. (Hansell et al., 2021).

Som under alla andra typer av lektioner behöver läraren finnas som stöd och hjälp om eleverna kör fast med någon uppgift eller inte förstår vad de ska göra. Meningen är att tandemkompisarna ska hjälpa varandra att förstå uppgifterna tillsammans, men ibland behöver ändå läraren hjälpa till lite om ingen i tandemparet förstår eller om man som lärare märker att eleverna utför uppgiften fel. Ibland kan läraren också behöva ge stöd i hur eleverna ska stöda varandra i uppgifterna. Hur de kan hjälpa utan att göra hela uppgiften själv och vilken roll de ska ta. Det här kan vara mest svårt också i början av tandemsamarbetet före eleverna har en klar bild av hur samarbetet fungerar bäst för båda parter. Målet är ju att eleverna med tid lär sig hur de ska samarbeta kring uppgifterna och hur de tillsammans kan stöda varandra på bästa sätt. (Hansell et al., 2021).

Under lektioner i eklasstandem är det normalt att uppgifter lämnas in digitalt och att uppgifter kan göras digitalt av båda eleverna i tandemparet. Det här betyder att eleverna behöver ha en hel del teknisk kunskap om olika program och funktioner. Dessa kan läraren behöva ge hjälp kring, före eleverna har lärt sig hur dessa fungerar. En annan viktig del av lärarens roll under eklasstandem lektionerna är feedback och respons på elevernas arbete. Det är viktigt att läraren tar del av elevernas upplevelser av tandemlektionerna och hör om det är något de vill ändra på och om det är något som fungerar bra samt mindre bra. Om eleverna känner att deras åsikter blir hörda kan de också påverka lektionernas innehåll och deras eget lärande i högre grad. Feedbacken kan också komma som kommentarer på hur samtalet med tandemkompisen gått. Läraren kan komma med kommentarer kring vad de gör bra och har lyckats med under lektionen, och kanske ge tips på hur de båda kunde utveckla sina samtal och samarbetet till det ännu bättre. Läraren kan också självklart komma med kommentarer kring språkanvändningen

och uppmuntra eleverna att våga prata och använda målspråket med tandemkompisen. (Hansell et al., 2021).

Läraren kan också behöva hjälpa till med språkfrågor, som till exempel kan röra ordförråd eller meningsbyggnad i olika uppgifter. Målet är ju att tandemkompisarna ska ge varandra stöd och hjälp i sådana frågor, men ibland kan eleverna köra fast och ha svårt att genom kommunikation komma fram till vissa ord eller fraser, då kan läraren hjälpa dem vidare med det. Den här typen av hjälp och stöd upptar en stor del av språklärares uppgifter under en vanlig traditionell språklektion. Det blir automatiskt mindre av det under tandemlektionerna i och med att metoden är elevcentrerad och meningen är att eleverna ska lära sig av kommunikationen sinsemellan. Skillnaden på lärarens jobb inom klasstandem och eklasstandem är att läraren inom eklasstandem inte rakt kan kommunicera med båda parterna i tandemparet. (Hansell et al., 2021).

Under lektionerna i eklasstandem behöver läraren även gå in i de olika videosamtalen mellan eleverna, för att få en klar bild av hur samtalet och samarbetet går, och kunna uppmuntra eleverna vidare. Då läraren går med i ett tandempars videosamtal är den viktigaste rollen att lyssna och observera samtalet mellan eleverna. Läraren kan även interagera med eleverna på detta sätt, men det får inte bli för mycket av det så att det stör elevernas interaktion med varandra. (Hansell et al., 2021).

3. Metod

I metodkapitlet presenteras datainsamlingsmetoden samt forskningsansatsen. I kapitlet redogörs för skälen till hur metoden, datainsamlingsmetoden och forskningsansatsen valts för den här undersökningen. Vidare förklaras hur informanterna valts samt hur undersökningen har genomförts.

3.1 Syfte och forskningsfrågor

Syftet med den här avhandlingen är att beskriva gymnasiestuderandes upplevelser av och åsikter om eklasstandem. Jag använder jag mig av kvalitativ metod i den här avhandlingen. Som datainsamlingsmetod kommer jag att använda mig av intervjuer.

Forskningsfrågor:

1. Hur upplever de studerande tvåspråkiga tandemlektioner?
2. På vilket sätt får eleverna själva påverka innehåll och möjligheter till sitt eget lärande?
3. Vilka fördelar och nackdelar ser eleverna med att tandemlektionerna sker virtuellt?

Jag har intervjuat gymnasiestuderande som deltar i tandemundervisning på distans. Jag har intervjuat elva stycken studerande, i grupper om tre, för att de ska kunna ta stöd av varandra och komplettera varandras svar. Jag har valt ut två grupper svenskspråkiga elever och två grupper finskspråkiga elever. Intervjuerna sker digitalt.

Jag använder mig av narrativ forskningsansats då jag analyserar det insamlade datat, eftersom att jag vill få fram personliga erfarenheter och upplevelser av tandemundervisning och samarbete.

3.2 Narrativ forskning

Inom kvalitativ forskning finns det flera olika forskningsansatser. I denna avhandling används narrativ forskningsansats. Orsaken till att jag har valt att använda mig av narrativ forskningsansats är bland annat att jag samlar in datat genom gruppintervjuer. I och med gruppintervjuer hoppas jag få fram en diskussion kring frågorna mellan gruppmedlemmarna.

Diskussioner och samtal mellan flera parter är lätt att omvandla till berättelser. Jag vill att de studerande jag intervjuar ska kunna berätta om deras upplevelser och åsikter om eklasstandem.

En berättelse innebär att man återger något som redan hänt i kronologisk ordning. Berättelserna ger struktur, sammanhang och mening till våra erfarenheter och upplevelser. Genom berättelser kan man skapa ordning av sina upplevelser och erfarenheter och göra dem överskådliga för omvärlden. Berättelser har flera betydelser, såsom psykologisk, kulturell och social. Med berättelser kan man ge andra en bild av vem man är. (Johansson, 2005)

Berättandet har under senare årtionden även fått en betydelse i vetenskapliga sammanhang. I forskningssammanhang används termer som narrativa studier och berättelseforskning. Berättelser och narrativa studier har blivit del av många olika vetenskaper, såsom etnologi, sociologi och pedagogik. I vetenskapliga sammanhang talar man ofta om narrativ teori och analys. Narrativ teori och analys är inte bara en enda teori, utan består av en hel del olika typer av teoretiska traditioner, såsom diskursanalys, samtalsanalys och hermeneutik. Med narrativ metod syftar man på de metoder som används för att samla in och analysera berättelser i olika format. (Johansson, 2005)

En central del av den narrativa analysen är tolkningen av materialet eller texterna. I och med narrativa studier tolkar man andra personers tolkningar av både sig själva och deras bild på omvärlden och deras erfarenheter. I och med att den narrativa forskningen är baserad på tolkningar passar den bra för studier där man värdesätter mänskligt handlande, fantasi och subjektivt handlande samt studier där människan är ett aktivt subjekt. I samhällsorienterade studier är den narrativa analysen viktig då den avslöjar aspekter om socialt liv. Inom narrativa studier tolkar forskaren hela tiden materialet utifrån olika frågor. Det finns ingen enskild tolkning som är sann utan man bör vara öppen för att det existerar olika tolkningar för samma berättelse. (Johansson, 2005)

Muntliga berättelser utspelar sig alltid i samspel med publiken, eller lyssnarna. Det betyder också att berättelserna kan ändras från gång till gång då de berättas. Berättaren tolkar och berättar berättelsen olika beroende på publiken samt situationen. Även lyssnarna tolkar samma berättelse på olika sätt. Berättandet har olika roller i olika kulturer. I vissa kulturer är det också vanligt att lyssnarna är aktiva under berättandet och kan avbryta och inflika saker under berättandets gång, medan det i andra kulturer ses som oartigt av lyssnaren att avbryta. (Johansson, 2005)

Den narrativa forskningsteorin kan bestå och delas upp i olika nivåer i enlighet med hur en narrativ uppstår och skapas. Riessman (1993) har skapat en modell med vilka nivåer som ingår i den narrativa processen. Den första nivån är tillägnad själva upplevelsen. Där ingår alla reflektioner, minnen och stimuli samt erfarenheter som kopplas ihop med situationen. Den andra nivån följer när upplevelserna bearbetas genom ett samtal mellan den som varit med om händelsen och berättar om den och lyssnaren. Berättelsen är en tolkning av både den som berättar samt av lyssnaren. Den tredje nivån innefattar representationen och transkriptionen då tal omvandlas till text. Det finns ingen sann transkription heller, utan den är alltid också en tolkning. Den fjärde nivån innebär att forskaren analyserar det transkriberade materialet och skapar sig en uppfattning av det. Ur analysen skapar forskaren en slags metaberättelse om vad som hände. Slutligen är det läsaren som tar del av texten och materialet som i sin tur berättar en berättelse om en händelse. Varje läsare tolkar också i sin tur händelsen och berättelsen. (Johansson, 2005) Jag vill att de jag intervjuar ska kunna berätta om deras egna upplevelser och åsikter om hur eklasstandem har fungerat för dem. Eftersom att intervjuerna görs i grupper hoppas jag på att de studerande ska kunna diskutera med varandra och tillsammans bygga på berättelsen och på så vis få mig som intervjuare och lyssnare att få en bild av deras upplevelser. Då jag sedan presenterar mitt resultat i form av berättelser utifrån intervjuerna så får läsaren också skapa sin egen tolkning genom diskussionerna. Det viktigaste i min studie är att en del av de gymnasierstuderande som har tagit del av tandem som modell för språkinläring ska få berätta sina egna upplevelser.

3.3 Intervju som datainsamlingsmetod

I denna undersökning används intervjuer som datainsamlingsmetod. Intervjuer används på många olika sätt och i många yrken i samhället. Intervjun är en bra metod för att samla information för att kunna fatta betydande beslut. Det är lätt hänt att intervjuaren leder in intervjun för att bekräfta undersökningens hypotes, och därför är det viktigt att noggrant fundera över hur man kan öka kvaliteten och trovärdigheten på intervjun. En intervju som används som datainsamlingsmetod bör granskas kritiskt ur flera synvinklar. (Lantz, 2007)

Jag har valt att använda mig av intervjuer som datainsamlingsmetod för att jag vill få ut så mycket av svaren som möjligt. Jag vill att de studerande fritt formulerat ska få berätta om sina upplevelser och åsikter, så att jag kan göra en tolkning. I denna studie vill jag också få fram personliga åsikter, vilket fungerar bra då intervjupersonerna får berätta fritt.

Andra typer av datainsamlingsmetoder, utöver intervjuer, som brukar användas i kvalitativa studier är till exempel observationer, insamling och granskning samt känslöintryck. Observationer kan göras via exempelvis fotografier, bilder, videoklipp eller en direkt händelse. En insamling kan bestå av insamling av data i olika former och känslöintryck kan vara till exempel temperatur, tid eller ljud. (Yin, 2013)

Det finns vissa krav på hur en intervju i vetenskapligt sammanhang ska utformas och genomföras. Kravet på reliabilitet betyder att metoden bör ge tillförlitliga resultat. Kravet på validitet innebär att resultaten ska vara giltiga, och det ska även vara möjligt för andra att granska slutsatserna kritiskt. Resultaten av en intervju bör kunna användas och vara tillförlitliga. (Lantz, 2007)

En intervju kan beskrivas som ett samspel mellan två eller flera personer, där en fungerar som intervjuare. I en intervju är det möjligt att ta i beaktande både det verbalt uttryckta och icke-verbala i kommunikation, såsom miner och kroppsspråk. Minspel och kroppsspråk kan analyseras tillsammans med resten av materialet för att få med ytterligare information och föremål för tolkning. Intervjuerna i den här studien genomfördes virtuellt via Zoom. Miner och kroppsspråk kunde ändå analyseras eftersom intervjun var över videosamtal. Eftersom syftet med en intervju är att samla information skiljer den sig från samtalet. En intervju behöver ha ett syfte och bestämt mål, medan ett samtal är mer spontant. Under intervjun har den som intervjuar ansvaret för intervjusituationen och de frågor som ställs samt styr dialogens utveckling och riktning. (Lantz, 2007) De studerande jag intervjuade hade fått läsa intervjufrågorna på förhand och visste vad syftet med intervjun var. På så sätt var de medvetna om intervjuns mål redan från början.

Intervjuer kan delas in på flera olika sätt. Exempelvis strukturerade intervjuer och kvalitativa intervjuer. Den strukturerade intervjun utgår från att det finns en som intervjuar och en annan som blir intervjuad. Den som intervjuar har på förhand gjort upp en plan och frågor som ska ställas under intervjun. Rollerna är tydliga i en strukturerad intervju och varje intervju ser i stort sätt likadan ut till sin struktur. Den som intervjuar följer ett slags manus för intervjun. (Yin, 2013)

Den kvalitativa intervjun är den som används mest inom kvalitativ forskning. I den intervjun finns inget färdigställt frågeformulär, utan den som intervjuar har en ram inom vilka ämnen och typer av frågor som hen vill att intervjupersonen diskuterar. Den kvalitativa intervjun kan fungera ungefär som ett samtal mellan den som intervjuar och intervjupersonen. I och med att

intervjun kan ses som ett samtal finns möjligheten till diskussion där interaktionen fungerar åt båda hållen. Kvalitativa intervjuer kan också göras i grupper. Som forskare i en kvalitativ intervju behöver man vara bra på att lyssna och känna av intervjun. Frågorna i en kvalitativ intervju är öppna, vilket betyder att intervjupersonerna har möjlighet att svara på sitt eget sätt, utifrån hur de tolkar frågan och samtalet. Forskaren förväntar sig inte ett ord som svar på frågorna som ställs, utan strävar mer efter att de ska öppna upp för fortsatt diskussion och samtal. (Yin, 2013) Mina intervjuer var rätt så strukturerade. Frågorna var färdigt utformade, men intervjuerna kunde också leda till mer spontana diskussioner mellan de studerande, vilket det gärna fick göra. Eftersom jag ville ha de studerandes egna upplevelser om tandemundervisning uppmanade jag dem också att gärna fritt berätta om deras åsikter och upplevelser utifrån frågorna.

Inom intervjukunskapen kan man urskilja sju olika grunddrag. Intervjukunskap kan karakteriseras som producerad, relationell, samtalsmässig, kontextuell, språklig, narrativ samt pragmatisk. Intervjukunskapen ur ett produktionssammanhang betonar forskningsintervjun som en plats och ett tillfälle för produktion av kunskap. Kunskapen måste skapas aktivt genom frågor och svar mellan intervjuaren och intervjupersonen. Produktionen fortsätter sedan genom hela processen, det vill säga planering, genomförande av intervjun, analys och rapportering. Relationellt karakteriserat är intervjukunskapen interrelationell och intersubjektiv. På så sätt är data från intervjun varken subjektiv eller objektiv, utan intersubjektiv. (Kvale & Brinkmann, 2014)

Intervjukunskapen som samtal bygger på samtalet och genom det finna kunskap. Samtalet ses som ett korrekt och målmedvetet sätt att skaffa sig kunskap på. I den kvalitativa intervjun är det möjligt att med hjälp av samtal producera beskrivningar och berättelser. Inom intervjukunskapen som en kontext poängterar man att all kunskap är bunden till en kontext, och att kunskap som är korrekt i en situation inte går att överföra till en annan situation eller kontext och fortfarande vara pålitlig. Svaren från intervjun är utifrån intervjupersonens kontext berättade. För att intervjun på så sätt ska vara pålitlig behövs en noggrann beskrivning av kontexten, situationen och miljön. Med intervjun ur ett språkperspektiv ser man språket som ett verktyg för hela intervjuprocessen. Intervjun har getts i muntlig språklig form och ska föras över till skriftlig form var efter den ska tolkas, vilket betyder att man måste ta med språket i beaktande när resultatet av intervjuerna sammanställs. Intervjukunskapen kan även ses som en berättelse. I en intervju har man möjlighet att få fram berättelser som kan ge information och inblick i olika händelser och personliga erfarenheter. En öppen intervju är inte styrd särskilt

mycket av intervjuaren. Då har intervjupersonen möjlighet att själv berätta ganska fritt om ämnet. Intervjuer som gjorts i berättande format kan redovisas i narrativ form. Det sista av de sju grunddragen i intervjukunskap är pragmatisk kunskap. Ur det pragmatiska perspektivet vill man alltid få fram nyttig kunskap som är användbar. Bra forskning är den som fungerar, har ett syfte och kan användas. (Kvale & Brinkmann, 2014)

Som utgångspunkt för varje datainsamling är att det finns frågor som man vill undersöka och få svar på. Det måste finnas ett syfte med datainsamlingen. Det är också viktigt för etiken, tillförlitligheten och trovärdigheten att fundera över och klargöra varför ämnet är viktigt att undersöka och vad man vill få ut av datainsamlingen och undersökningen i sin helhet. Det är viktigt att tänka genom vad undersökningen har för allmänt intresse. Syftet med undersökningen anger målet med och vad undersökningen ska leda till. (Lantz, 2007)

Jag har tagit fram klara intervjufrågor inför mina intervjuer. Tanken är att frågorna ska leda in samtalen på olika spår samt ge svar på några saker jag vill att alla grupper ska svara på. om frågorna sedan leder in samtalen på andra upplevelser de studerande vill dela med sig av så är det fritt fram. Även om deras svar under samtalet väcker följdfrågor hos mig så kan jag ställa dem för att få ut mer av berättelserna. Frågorna är färdigt gjorda för att få in varje gruppintervju på ungefär samma spår.

3.4 Val av informanter och genomförande av undersökning

Då valet av informanter görs är det viktigt att sträva efter att få en så bred bild som möjligt av det som forskningen handlar om. Man bör inte avsiktligt välja att intervjua endast sådana informanter som man tror att kommer ge svar som stödjer den egna teorin. Då kan studien uppfattas som snedvriden eller vinklad. Sådana här urval kallas avsiktliga urval, val där forskaren avsiktligt kan välja vilka informanter som kan ge mest för studien. Andra urvalstyper är bland annat bekvämlighetsurval, snöbollsurval samt slumpmässiga urval. Bekvämlighetsurval är då forskaren gör ett urval på basen av exempelvis tillgänglighet. Dessa urval rekommenderas inte eftersom studien då kan uppfattas som snedvriden. Snöbollsurval innebär att välja nya informanter som fortsättning på de redan existerande. Med rätt ändamål kan denna metod fungera och tillföra till studien, men om det sker av endast bekvämlighet är det inte att rekommendera. Redan valda informanter kan tipsa om andra att intervjua och så vidare, vilket sätter snöbollen i rullning. De slumpmässiga urvalen innebär till exempel att bara välja ut några stickprov ur en grupp. Detta fungerar om studien generaliserar gruppen som

undersöks och ska ge någon form av statistik. Målet att generalisera en grupp och använda slumpmässiga urval är inte särskilt vanligt i kvalitativa studier. (Yin, 2013) Urvalet av informanter i den här studien var rätt slumpmässiga. Jag tog kontakt med två lärare som undervisat genom tandemmetoden. En lärare på ett svenskspråkigt gymnasium och en från ett finskspråkigt gymnasium. Båda lärarna frågade av sina elever om någon hade lust och möjlighet att ställa upp på min intervju. Jag fick några namn av lärarna och tog kontakt med eleverna och vi bokade in tider för intervjuerna. På detta sätt fick jag ganska slumpmässigt valda informanter, och de deltog även i intervjuerna av egen vilja och intresse.

I denna studie har jag valt att undersöka eklasstandem ur gymnasiestuderandes perspektiv. Jag intervjuar studerande som deltar i tandemundervisning virtuellt i gymnasiet. Informanterna har valts utifrån vem som deltar i tandemundervisning virtuellt. Jag har valt att intervjua studerandena i par och grupper om tre. Informanterna är slumpmässigt utvalda utifrån de som anmält intresse för att medverka i studien.

I genomförandet av en kvalitativ forskning är det en del kompetenser som ses som viktiga för att kunna genomföra forskningen på ett bra sätt. Vissa egenskaper är extra viktiga för att den kvalitativa forskningen ska lyckas. En viktig egenskap för att bedriva en kvalitativ forskning är att vara lyhörd. Att vara lyhörd berör så mycket mer än enbart det uttalade språket. Forskaren måste kunna lyssna på informanterna på ett bredare sätt än att endast lyssna till det som talas. Kroppsspråk och tonfall kan vara mycket avgörande och viktigt i genomförandet av en undersökning. Det är därför viktigt att forskaren inte själv dominerar samtalet utan är lyhörd för alla svar och uttryck som uppkommer under datainsamlingen. Forskarens mål här är att ta in så mycket information av omgivningen som möjligt samt kunna läsa mellan raderna för att ta till vara på all information som ges. Lyhördheten innefattar också att vara observant rent visuellt, såsom att kunna urskilja personer och händelser som sker i större sammanhang. (Yin, 2013)

Utöver lyhördheten och att lyssna till alla intryck, är det också viktigt att ställa bra frågor. Om frågorna inte är bra finns risken att det insamlade datat inte är relevant. Det gäller att hitta en väg mellan att som forskare dominera samtalet och att inte tillföra något eller ställa några frågor alls undersamtalet. Forskaren får inte ställa för många frågor, med risk för att avbryta informanterna eller att styra deras svar och kommentarer. Man bör ställa tydliga frågor som faktiskt ger svar på forskningsfrågorna och stämmer överens med forskningens syfte. Frågor får leda till följdfrågor, men det är viktigt att man som forskare håller sig borta från att börja tala om sina egna personliga upplevelser och erfarenheter, eftersom att dessa inte är huvudsaken

i forskningen. En av de viktigaste egenskaperna för att genomföra en kvalitativ studie är att kunna sitt ämne. Som forskare behöver man ha kunskap i ämnet man undersöker och forskar i. Många studier har antagligen gjorts inom samma ämne, därför är det viktigt att känna till både miljö, deltagare samt tidigare forskning. Man kan få många bra insikter från att läsa igenom tidigare forskning och genom att fördjupa sig i ämnet. Genom att ta reda på vilka källor andra har använt och vilka källor som finns inom samma ämne, skaffar man sig en bild av ämnet och vet vad man kan använda sig av i sin egen forskning. (Yin, 2013)

Då data är insamlat bör det tas om hand omsorgsfullt. För att få fram ett så tillförlitligt och trovärdigt resultat som möjligt behöver allt material vara ordentligt hanterat och analyserat. För att undvika onödigt slarv bör forskaren relativt snabbt efter datainsamlingen få ordning på anteckningarna och materialet som samlats in. Det är bra att ha kopior på olika ställen av det insamlade materialet för att minska risken att bli av med viktig data. Att vara organiserad i genomförandet av undersökningen är av största vikt. (Yin, 2013)

Vid utförandet av själva intervjuerna finns det också en del för forskaren att tänka på för att göra en bra kvalitativ intervju. Den som intervjuar måste vänja sig vid att prata mycket mindre än personerna som blir intervjuade under intervjusituationen. Som forskare vill man i den situationen ställa sådana frågor som leder till att intervjupersonerna kan ge längre utläggningar som svar istället för ja och nej frågor. Det är också viktigt att tänka på att bara ställa en fråga åt gången. Det är lätt att man i misstag ställer fler olika frågor i samma frågeställning, vilket gör det svårt för intervjupersonen att fokusera på en fråga åt gången. Detta kan förvirra både intervjupersonen samt forskaren själv när hen ska tolka materialet. Den kvalitativa intervjun strävar mer till att likna ett samtal än ett förhör. Följdfrågor är bra att använda. På så vis kan intervjupersonen utveckla sina svar och gå djupare in i ämnet, samtidigt som det blir klart på vilken fråga man svarar på. Följdfrågorna kan vara uttänkta av forskaren på förhand, men kan även vara sådana som forskaren kommer på i och med att intervjun går framåt. (Yin, 2013) I intervjuerna använde jag mig av både färdigt uttänkta följdfrågor, men även sådana som kom upp under intervjuerna.

En annan aspekt forskaren kan ta i beaktande när hen utför intervjuerna är att inte vara för styrande. I den kvalitativa intervjun strävar man efter att ta reda på intervjupersonernas personliga åsikter och upplevelser. Därför behöver personerna som blir intervjuade få berätta ganska fritt. För att uppnå detta är det också av stor vikt att forskaren håller sig neutral i ämnet. Forskaren behöver tänka på vad hen säger men också det egna kroppsspråket så att hen inte

framför sina personliga åsikter i intervjun, vilket kan komma att påverka intervjupersonen och deras svar i intervjun. (Yin, 2013)

För att få så mycket ut av intervjun som möjligt samtidigt som intervjun utförs etiskt korrekt är det mycket på forskarens ansvar att hålla en god relation mellan forskaren och intervjupersonerna. Detta görs bland annat genom att inte använda ord och uttryck som kan tolkas som stötande gentemot den andra personen eller gå in i alldeles för privata eller känsliga ämnen som intervjupersonen uppenbarligen inte vill prata om. För att kunna följa de här råden som finns för forskaren i intervjusituationer kan det vara till mycket hjälp att ha ett färdigt intervjuprotokoll att följa. I intervjuprotokollet kan forskaren ha listat olika ämnen som ska tas upp under intervjun. Det behöver inte nödvändigtvis vara uttänkta frågor, utan kan mer bestå av ramar för intervjun. Eventuella följdfrågor kan man ha skrivit in i protokollet att kunna falla tillbaka på om situationen kräver det. Protokollet kan också vara som en trygghet för intervjuaren under intervjun om denne skulle glömma bort frågor eller ämnen som kan diskuteras. Intervjuprotokollet kan fungera som ett slags verktyg för att skapa ett guidat samtal. Att analysera under själva intervjun kan också vara till fördel. I och med att den kvalitativa intervjun är öppen och styrs efter intervjupersonerna till viss del så kan den ändras under samtalets gång. Då behöver forskaren hela tiden analysera stämningen, samtalet och intervjupersonens svar för att kunna fortsätta intervjun på bästa möjliga sätt med tanke på målet. För denna avsikt får intervjun och intervjuprotokollet hela tiden vara levande. (Yin, 2013)

Ett intervjuprotokoll, eller en intervjuplan, som det också kan kallas, är en företeckning över de områden som man har som avsikt att ta upp i intervjun. Intervjuplanen kan, som tidigare nämnts, fungera som ett sorts stöd under intervjusituationen och kan vara strukturerad på olika sätt. De frågor som man i förväg har tänkt ut och ska fråga intervjupersonerna bör vara med i intervjuprotokollet, men det ska inte behöva följas till punkt och pricka, utan mer vägleda forskaren om så behövs. Före jag genomför intervjuerna bestämde jag hur många personer som skulle ingå i varje gruppintervju. Jag skrev ner intervjufrågorna som jag ska grunda intervjuerna på. Intervjufrågorna finns som bilaga i slutet av avhandlingen. En sak som är bra att ha med i intervjuplanen är viktiga frågor eller information som man som forskare bör diskutera med intervjupersonerna före intervjun börjar eller riktigt i inledningen av intervjun. Exempel på sådana saker kan vara tillstånd till ljudinspelning, vad studien går ut på, vilka som kommer kunna ta del av intervjun och liknande frågor. Om intervjupersonen har frågor före intervjun kan det vara bra att ha intervjuplanen att falla tillbaka på vid sådana diskussioner. Även etiken av studien och intervjuerna behöver forskaren diskutera med intervjupersonerna om.

Tystnadsplikt och tillgänglighet samt integritet är viktiga aspekter av en kvalitativ studie som alla inblandade bör bli informerade om. (Lantz, 2007)

Vid planerandet av en intervju är det viktigt att man kommer ihåg att ta reda på bakgrundsfakta som kan vara betydande för studien. Frågor som ålder, yrke och likande hör oftast inte till intervjufrågorna men är ändå nödvändiga att ställa och ta reda på. I den strukturerade intervjun är dessa frågor väsentliga för innehållet och slutresultatet av hela studien, medan de i en kvalitativ studie och intervju inte har en lika klar roll i själva datainsamlingen, men kan hjälpa forskaren i tolkningen av materialet. Att ställa intervjufrågorna i en logisk följd är väldigt viktigt med tanke intervjupersonens svar och för att få samtalet att flyta på smidigt och naturligt. Genom att redan på förhand bestämma frågornas ordningsföljd i intervjun kan man säkerställa att frågorna ställs i en logisk följd. Frågorna bör vara ordnade i en, för intervjupersonen, logisk ordning. (Lantz, 2007) Inför mina intervjuer med de studerande som tagit del av tandemundervisning så bokade jag in ett möte med en av lärarna inom tandemsamarbetet. Under mötet så frågade jag praktiska frågor om själva tandemlektionernas upplägg och hur lektionerna sett ut i praktiken. Detta gjorde att jag redan visste en del om lektionernas och kursernas upplägg då jag träffade de studerande. Att ha mer bakgrundsfakta gjorde det också lättare för mig att arbeta fram intervjufrågorna.

Vid utförandet av intervjuerna behöver man dokumentera data på något sätt. Det finns olika sätt att dokumentera på. En vanlig metod är skriftliga anteckningar. De skriftliga anteckningarna sker hela tiden under datainsamlingens gång och kräver att forskaren är duktig att anteckna och snabbt sammanfatta det som iakttas. Om man genomför intervjuer vill man helst ha med alla svar och hela samtalet från början till slut så att forskaren kan ta med allt i analysen. Då fungerar det bra att dokumentera med hjälp av olika inspelningsapparater. Det kan antingen vara kameror som fångar både ljud och bild, eller sedan någon form av ljudinspelare som fångar endast ljudet från intervjun. Då man vill använda någon form av inspelningsapparat under en intervju behöver man tillstånd för att få göra det. Om man har valt att endast spela in ljudet kan man som forskare i början av intervjun eller före fråga den som blir intervjuad om det är okej att ljudet spelas in av forskaren. Om intervjupersonen godkänner detta placeras inspelningsapparaten på en lämplig plats. Vid inspelning av både bild och ljud behövs ett tillstånd av någon ansvarig, ibland till och med skriftligt. (Yin, 2013) Mina intervjuer dokumenterades genom att jag spelade in samtalen via Zoom, både med bild samt ljud. Före intervjun började så frågade jag samtliga i gruppen om det var okej att jag spelade in samtalet med syfte för studien och analysen.

I den här undersökningen använder jag mig i huvudsak av ljudinspelning som dokumentation av intervjuerna. Eftersom jag gör intervjuerna digitalt finns fler möjligheter till ljudinspelning. Orsaken till varför jag valt att använda mig av ljudinspelning för dokumentation av intervjuerna är för att jag vill få med alla aspekter av intervjuerna och alla svar som ges. Jag vill ha personernas egna svar och uttryck istället för mina egna sammanfattade anteckningar. Jag vill också kunna fokusera helt på intervjusituationen under själva intervjun.

3.5 Bearbetning av analys och data

Analysen av insamlat data är en process som kan delas in i fem olika faser. De olika faserna kan man hoppa mellan och hela tiden gå tillbaka till för att utöka analysen. Man börjar oftast en analys genom att sammanställa anteckningarna eller ljudfilerna man har samlat in under datainsamlingen. Genom att sammanställa och sortera anteckningarna och det insamlade materialet, till exempel transkriberingar av intervjuer, får man en bättre koll på vilket materialet är och var man kan börja med analysen. Att sedan bryta upp den färdiga sammanställningen av material till mindre delar gör att materialet blir mer överskådligt och lätt att hantera. Hur man demonterar materialet bestämmer man själv, och det kan även göras flera gånger under analysens gång. Sedan kan man även ordna upp de olika grupperna eller delarna av materialet i någon form av system så att man lätt hittar i sitt material och har en bra struktur på det. Detta steg kan kallas remontering. Det som sedan följer är den första tolkningen av materialet som samlats in. Tolkningen kan vara ganska grov och resultera i nya insikter i hur materialet borde organiseras. Den slutgiltiga fasen är slutsatserna. Slutsatserna kan dras från tolkningen men egentligen från hela processen. Analysprocessen får gärna pågå under en längre tid för att bli så mångsidig som möjligt. En analys som hastas fram kanske inte får med alla vinklingar och aspekter av ämnet som undersökningen skulle ha möjlighet att göra. (Yin, 2013)

Tolkningen är en mycket viktig del i en undersökning. Tolkningen ska vara så omfattande som möjligt och blir en grund för hur forskningen ska förstås. För att tolkningen ska vara fullständig behöver den ha början, mitt och slut för en god struktur. Tolkningens skälighet behöver tänkas igenom. Forskaren kan ställa sig frågan om andra forskare skulle komma till samma slutsats och resultat om forskningen gjordes om. Insamlat data ska tolkas rättvist och empiriskt korrekt samtidigt som det ska framgå vilken ny information man har fått genom datainsamlingen. Tolkningen ska ge forskningen mervärde. För att uppnå en god tolkning är det bra att diskutera

med andra och få återkoppling på sitt arbete av andra. Tolkning och data går hand i hand och stöder varandra. Tolkningen består till viss del av beskrivningar och förklaringar av insamlad data och teorin. (Yin, 2013)

En kvalitativ studie bör även ha en eller flera slutsatser. Slutsatserna är övergripliga påståenden förankrat till studien och vad den kommit fram till. Slutsatserna är sådana som forskaren själv får uttrycka ganska personligt ur eget huvud. Slutsatserna kan också uppmana till vidare forskning genom att ta fasta på det man tagit reda på genom studien och lägga märke till vad som ännu kan forskas vidare i. Genom att dra slutsatser av en studie kan man inspireras till andra frågeställningar och vinklar på liknande ämne. (Yin, 2013)

Då resultat och data av kvalitativa studier presenteras så gott som alltid i textformat istället för siffror och statistik. Som forskare bör man se till att presentera slutsatser och resultat på ett så intressant och meningsfullt sätt som möjligt för att locka till sig och hålla kvar läsaren. Att sedan också presentera studien muntligt för en publik eller grupp med människor kräver också att man noga funderar igenom hur man ska lägga upp presentationen för att göra den intresseväckande för andra. Kvalitativa studier samlar oftast upp information om enskilda personer och deras uppfattningar, åsikter, erfarenheter eller liknande. Den kvantitativa studien samlar oftast, till skillnad från den kvalitativa, upp sifferdata som kan sammanställas till en statistik över en grupp av människor. För att presentera den information man samlat in från de enskilda personerna i en kvalitativ studie kan man använda sig av citat på olika sätt. Citat berättar direkt ur en persons tankar och föreställningar. Genom att använda citat från personer som man till exempel har observerat eller intervjuat kan man bygga upp en klar stämning som också ger mervärde till analysen och slutsatserna av själva studien. (Yin, 2013)

Alla stadier i intervjustudien är beroende varandra och flätas samman under arbetets gång. Det gäller att ha en klar överblick över hela undersökningen och arbetet med den under hela processen. Speciellt före intervjuerna genomförs, behöver forskaren ha en överblick över hur studien ska byggas upp och vad som ska göras. Metoderna som används inom intervjustudien behöver vara omsorgsfullt utstuderade för att lyckas bäst med forskningen. Varje detalj ska vara utvald för att nå ett visst mål eller fylla en viss funktion. Därför är det bra att redan i början av studien skapa sig en överblick över hur forskningen ska se ut och vad den ska användas till. (Kvale & Brinkmann, 2014)

En av de absolut viktigaste delarna av en studie är datainsamlingen. I denna studie sker datainsamlingen i form av intervjuer. För att få ut så mycket som möjligt utav intervjuerna

behöver forskaren vara väl förberedd före intervjuerna genomförs. Intervjuerna ska inte göras för snabbt under studiens gång. Forskaren måste ha tillräcklig kunskap i ämnet samt ha koll på vad hen vill få fram genom intervjuerna före dem genomförs. Det finns mycket arbete man kan göra före intervjuerna för att säkerställa att man har allt material man behöver för att målmedvetet kunna utföra intervjuerna. I en intervjustudie behöver inte de olika områdena inom forskningen göras i någon särskild ordningsföljd, utan det kan vara bra att hoppa lite mellan olika stadier i processen för att få fram det mesta ur studien. Redan då forskningen påbörjas behöver det finnas ett klart mål med studien. En uppfattning om hur den färdiga studien ska se ut och hur den ska kunna användas. Genom arbetets gång behöver forskaren alltid försöka ha blicken fäst på målet. Forskaren vet hur slutprodukten är ämnad att se ut och fungera, så genom hela arbetet med studien kan hen sträva efter att göra val som påverkar studien i den riktning som från början var tänkt. (Kvale & Brinkmann, 2014)

Två av gruppintervjuerna som jag utför i min avhandling genomförs på finska. Jag har sedan transkriberat och fritt översatt de finska intervjuerna så att alla citat i resultatdelen presenteras på svenska. Från det transkriberade materialet har jag plockat ut citat som kommer fram i resultatkapitlet. Citaten är direkt från intervjuerna, för att stärka autenticiteten och tillförlitligheten för resultatet.

3.6 Etik, tillförlitlighet och trovärdighet

Forskning bör tjäna ett syfte för både vetenskapliga samt mänskliga intressen. Det är av yttersta vikt att man handlar etiskt rätt då man genomför en forskning. I en studie där man använder intervju som datainsamlingsmetod är det viktigt att komma ihåg att intervjupersonen ska behandlas med respekt och hänsyn. Forskaren vill samtidigt få ut så mycket som möjligt av intervjun, men får inte kränka intervjupersonen. Intervjupersonerna kan muntligt uttrycka en sak men med kroppsspråket uttrycka en annan åsikt, vilket gör det etiskt svårt för intervjuaren att tolka och analysera intervjun och dess svar. (Kvale & Brinkmann, 2014)

Ett viktigt steg för att forskningen ska uppnå tillförlitlighet och trovärdighet är att forskningsproceduren ska vara transparent. Detta betyder att hela proceduren ska vara offentligt tillgänglig. För att forskningsproceduren ska bli offentligt tillgänglig behöver forskaren dokumentera och beskriva sin forskning och de olika stadierna så att också andra kan förstå den och få en klar inblick i hur forskningen ska genomföras. Datat som kommer fram genom

forskningen måste vara tillgängligt och ska kunna granskas. Andra ska kunna granska forskningen för att den ska kunna vara tillförlitlig och trovärdig. (Yin, 2013)

I genomförandet av en forskning är det viktigt att arbeta metodiskt. Att arbeta metodiskt har bland annat att göra med hur forskaren lägger upp forskningen och att vissa procedurer följs för att minska slarvigt arbete. Att vara metodisk i forskningsarbetet innebär även att ordentligt kontrollera de olika procedurerna samt data och att undvika förvrängning och snedvridning av forskningen och dess resultat. Forskaren bör hålla sig till de belegg som finns för forskningen. I forskningar där målsättningen är att deltagarna själva ska beskriva sina egna erfarenheter av något ämne är det deras ord i sammanhanget som står för belegget i forskningen. Då bör forskaren hålla sig till dessa uttalanden, vilket gör att språket som används är en viktig del av representationen. Målsättningen med en forskning är att kunna grunda slutsatser av det data som samlats in och analysera detta på ett öppet och transparent sätt för att resultatet ska kunna komma till nytta. (Yin, 2013)

De flesta etiska problem och frågeställningar uppkommer då forskningen behandlar något personligt och möjligtvis känsligt, speciellt om resultaten ska presenteras öppet för allmänheten. Man bör ta etiska problem och frågeställningar redan före man utför intervjuerna. Det är bra att fundera igenom varför man gör undersökningen och vad den kommer att medföra. Man behöver inte endast tänka ur ett vetenskapligt perspektiv utan kan också fundera på vad det kommer vara för nytta med den i mänskliga situationer. I och med planeringen av intervjuerna är det av största vikt att man får intervjupersonernas samtycke till intervjun och undersökningen. Intervjuerna och informationen ska vara konfidentiell och möjliga konsekvenser för intervjupersonerna bör tas i beaktande under planeringen. Under själva intervjusituationen kan intervjuaren behöva ta i beaktande hur intervjupersonerna mår och beter sig under intervjun. De personliga konsekvenserna behöver ses över och till exempel stress kan påverka mycket under en intervju. Då man sedan skriver ut intervjun och transkriberar är det viktigt att fortfarande säkra intervjupersonernas konfidentialitet och att de behandlas respektfullt också i utskriften. Texten bör vara lojal mot intervjupersonerna. Vid analysen måste intervjuaren tänka igenom hur djupt intervjuerna kan analyseras och vilket inflytande intervjupersonerna själva kan ha över analysen. Kunskapen som undersökningen framtagit ska vara verifierad och säkrad, vilket är på forskarens ansvar. Då publiceringen sker är det ännu viktigt att kunna säkra intervjupersonernas säkerhet och att de hålls anonyma. I beaktande bör tas hur personer från samma grupp som intervjupersonerna kan påverkas av undersökningen och dess resultat. (Kvale & Brinkmann, 2014) Jag har transkriberat alla gruppintervjuer och

fritt översatt, till svenska, de intervjuer som blev gjorda på finska. Citaten som presenteras i resultatkapitlet är tagna direkt från intervjuerna och presenteras i samband med de frågor som de svarat på, för att behålla tillförlitligheten och trovärdigheten.

Det är bra att vid början av planeringen av en intervjustudie fundera över och lista sådana aspekter som kan påverka tillförlitligheten samt etiska aspekter med studien. Viktiga etiska riktlinjer att ta fasta på är att man har informerat intervjupersonerna tillräckligt om undersökningen och intervjuerna samt har deras samtycke, att all information behandlas konfidentiellt, konsekvenser av studien och för intervjupersonerna samt forskarens egen roll. (Kvale & Brinkmann, 2014)

Informerat samtycke syftar på att man som forskare informerar intervjupersonerna syftet med undersökningen, hur den är upplagd samt vilka konsekvenser intervjupersonernas medverkan kan ha. Begreppet syftar även på att intervjupersonerna deltar frivilligt i undersökningen. Informationen som intervjupersonerna bör få är bland annat frågor om konfidentialitet, vem som har tillgång till intervjun, rätten till att publicera och tillgänglighet. Personerna som intervjuas behöver ge samtycke till intervjun. (Kvale & Brinkmann, 2014) Eftersom personerna jag intervjuade var underåriga, skapade jag tillståndsblankett på google forms som jag bad deras vårdnadshavare fylla i. I formuläret beskrev jag projektet och min avhandling. Tillståndsblanketten finns som bilaga i slutet av avhandlingen.

4. Resultat

I resultatkapitlet presenteras resultatet av intervjuerna. Resultaten presenteras i form av berättelser. Varje gruppintervju är en berättelse. Gruppintervju ett och två genomfördes på svenska. Gruppintervju tre och fyra genomfördes på finska, svaren och citaten har jag översatt till svenska i resultatkapitlet. Direkta citat från intervjuerna är skrivna med kursiv stil. Inga namn på personerna som intervjuats framgår i resultatredovisningen.

Den första intervjufrågan handlade om att de studerande fick berätta om hur tandem lektionerna på distans går till i praktiken. Samtliga grupper svarade ungefär likadant. De träffas först i helgrupp på Teams och sedan ringer de upp sina tandempar på Teams. De får ett dokument med uppgifter att utföra av lärarna, som de då arbetar sig igenom tillsammans med tandemkompisen. I uppgifterna framgår det om eleverna ska prata finska eller svenska. Under lektionen jobbar de i sin egen takt med uppgifterna och hinner så långt de hinner. Under en kurs i finska eller svenska har de inte endast tandemlektioner utan också vanliga lektioner där de tar upp mer grammatik utan tandemkompisen. De berättade att lärarna inte direkt är med under lektionerna med tandemparen utan att man i princip är ensam med sin tandemkompis under hela lektionen. Man kan bli tilldelat en partner eller två, det är lite olika från kurs till kurs. De förklarade att de nog har prov också i tandemkurserna, men att de inte brukar använda någon lärobok. Proven kan vara lite lindrigare efter en tandemkurs, enligt de studerande.

4.1 Grupp A:s berättelse

Första gruppen bestod av tre svenskspråkiga ungdomar som studerade andra året på gymnasiet. De har alla haft tandemkurser på distans. Intervjun gjordes via Zoom på svenska.

Jag vill veta vad de studerande tycker om att lektionerna är tvåspråkiga. Jag frågade dem hur de tyckte att det fungerade att både vara den som lär sig och ha rollen som den som stöder och lär ut under samma lektion. De studerande upplevde att det går ganska automatiskt att prata båda språken under lektionerna och att det i uppgifterna framgår vilket språk man ska utföra uppgifterna på. *Men ofta e de ju som sådana uppgifter att man som ska översätta meningar från svenska till finska eller från finska till svenska så fastän det som är en finsk uppgift så lär man ju sej ändå svenska samtidigt.* De höll alla med om att det ganska långt fungerar så att varannan uppgift görs på svenska och varannan då på finska, men att de i varje uppgift använder sig av båda språken för att kommunicera. Ena studeranden i gruppen förklarade att det känns lättare att prata med en ungdom i samma ålder som en själv, som inte själv heller är så självsäker i det andra språket. *Ja jag vet inte men som jag är som inte så där jätte bra på finska å jag är som*

jätte osäker på det, men sen så då man typ sitter där och den där andra personen typ inte kan svenska, så då är det som inte, det är inte lika hög tröskel som om man skulle vara med typ läraren. De andra i gruppen höll helt med och menade att det känns mer tryggt då båda parterna i tandemparet är i samma situation och lika osäkra på det andra inhemska språket. De menade att det är mer press om man talar finska inför läraren än för en jämnårig elev.

Jag frågade om de känner att de har varit på ungefär samma nivå i språket som deras tandempartner. Några berättade att det någon kurs har varit så att de har varit bättre på finska än vad den finskspråkiga varit på svenska, men att det under en annan kurs kan vara helt tvärtom. Det har hänt att de hamnat i par med elever som varit nästan tvåspråkiga, men det har inte heller varit några problem så länge som personen varit trevlig och snäll. De diskuterade tillsammans att det spelar stor roll vad tandemkompisen har för inställning till hela tandemmetoden och till det andra inhemska språket. Att komma i par med någon som nästan är tvåspråkig kan också ha sina fördelar förklarar de, *ja, och då fick ju jag prata mer finska då för det behövde ju jag.* Vi diskuterade vidare om det skulle vara bättre att ha en lektion då man bara talar svenska och en där man bara pratar finska. De har inte provat på det upplägget men är nog nöjda med att ha tvåspråkiga lektioner varje gång. Någon svarade att de är bra då språket byter hela tiden under lektionen för att man på så vis inte hinner känna att man är sämre än tandemkompisen. Samma elev beskrev det som; *jag vet inte, jag blir typ bara mer självsäker i typ, mitt språk då de byter sådär.* De funderade att det skulle bli lite utmattande att endast prata ett och samma språk under lektionerna och att man då skulle kunna bli frustrerad av att den andra är så mycket bättre om man är väldigt ojämna som par.

Finns det nackdelar med att lektionerna går på båda språken då? *Det är lätt att byta till svenska, eller som till sitt eget språk, ibland.* Man känner inte att man är fullt lika bunden till att bara tala det andra språket under lektionerna, så det blir lätt att man går över till sitt eget modersmål om man kör fast på något ord eller någon mening. Det är lätt hänt att lektionen blir mest på ett språk. En av eleverna poängterade att man måste ta ansvar för sitt eget lärande under lektionerna, *det blir ju lite sådär på eget ansvar då att man faktiskt pratar båda.* De menade att det lite beror på vem man har som tandemkompis. En studerande tyckte att man lär sig mer under lektionerna om man är den som kan språket sämre, eftersom att man då behöver anstränga sig mer. Eftersom en av tandempedagogikens grundpelare handlar om ömsesidigheten mellan språken ställde jag frågan om de tycker att de varit ömsesidig användning av båda språken under lektionerna. Gruppen svarade att de tycker att samarbetet med tandemkompisen har fungerat

riktigt bra och att de ofta varit på ganska samma nivå språkmässigt så det har blivit att de har talat båda språken ungefär lika mycket.

En annan av forskningsfrågorna i min avhandling är på vilket sätt eleverna själva får påverka innehåll och möjligheter till lärande. Jag frågade gruppen om de anser att de själva får påverka lektionernas innehåll och hur de lär sig. De berättade att de får komma med önskemål om innehåll och uppgifter och att de känner att lärarna nog skulle ta deras förslag i beaktande. Vid slutet av varje kurs får de fylla i en utvärderingsblankett och på så sätt påverka framtida kurser. Alla i gruppen konstaterade dock att de hittills varit mycket nöjda med innehållet och uppgifterna. De tyckte inte att de har haft behov av att ändra på innehållet. De diskuterade om att det är fritt att hoppa över uppgifter i dokumentet och lite välja i vilken ordning man gör uppgifterna. Eftersom lärarna inte är med under lektionerna med tandemkompisen så kan de själva komma överens om vilka uppgifter de prioriterar och vilka de skjuter upp till senare om de hinner. En av de studerande sa; *nå eftersom man nu ändå bara har det där word dokumentet och det nu inte är någon lärare som är sådär jätte tarkka att man gör allt i rätt ordning och sådär, så om man nu absolut inte vill göra någon skrivuppgift så kanske man nu hoppar över den ibland.* De andra instämde och berättade att de också brukar göra likadant med sitt par. En studerande påpekade att om de gjort flera uppgifter på svenska i rad och så ser de att nästa också är på svenska, så kan de nog bestämma att de hoppar över några uppgifter för att byta språk. De studerande berättade också att huvudsaken inte är att hinna med alla uppgifter i rätt ordning, *vår lärare är nog som sådär att huvudsaken är att ni talar och sådär kommer framåt.* Jag frågade gruppen om de skulle vilja påverka mer eller om de är nöjda som det är. De tyckte alla att det var bra som det är och att det är helt skönt att få färdigt bestämda uppgifter att göra tillsammans med tandemkompisen.

Den tredje forskningsfrågan i min avhandling berör att tandemlektionerna och möten med tandemkompisen endast sker virtuellt. Min fråga till gruppen var vad de tycker om att bara träffa sina par virtuellt. En studerande svarade att hen tycker att det skulle vara lite skrämmande att träffa en okänd person på riktigt som de ska sitta och göra uppgifter med på ett främmande språk. Hen berättade att det skulle kännas ganska överväldigande. *Det känns som inte lika, som nervöst, då de som bara är genom datorn, jag vet inte...* De diskuterade att det känns lite lättare då tandemkompisen är på en skärm, de är som på något slags avstånd ändå och man sitter fortfarande i skolan som man är bekant med. Vissa i gruppen tyckte nästan att det skulle vara lite skrämmande att träffa paren på riktigt utanför skärmen. De gissade att de inte skulle våga prata och diskutera på samma sätt om det skulle vara så att den finskspråkiga skulle sitta mitt

emot en vid ett bord. Samtliga i gruppen höll med om att de tror att samtalen blir bättre och mer ingående då de ses virtuellt och samtidigt får sitta kvar i en, för dem, trygg miljö. En utmaning med att ha tandemlektionerna endast virtuellt via Teams är att tekniken kan strula nu och då. De studerande berättade om att det ibland kan vara fördröjningar som gör att det är svårt att kommunicera på ett autentiskt sätt, samtalet riskerar att bli mer hackigt och inte flyta på som man skulle vilja. Det händer också att hela programmet crashar eller att någon av parterna har svag internetuppkoppling, vilket gör samarbetet osmidigt. En studerande berättade om att deras tandempar ibland har haft så dålig mikrofon så att det knappt hörts vad de säger, vilket försvårar samtalen mycket. Tandemsamarbetena lägger ganska höga krav på skolornas teknik och internetuppkoppling. Gruppen tyckte dock inte att dessa aspekter gör det omöjligt för ett tandemsamarbete. De menade att samtalen med tandemparen känns verklighetstroga fastän de aldrig ses i verkligheten, eftersom diskussionerna ändå fungerar bra och ämnena kändes relevanta som samtalsämnen man kunde ha i verkligheten.

Finns det andra nackdelar eller utmaningar med att ha lektioner endast virtuellt med tandemkompisen? *Mitt par hamna alltid typ att gå ut och sitta i någon typ korridor, alltså det var som lite så här utrymmesbrist, så de kom som hela tiden emellanåt några klasser förbi då vi diskuterade.* Då alla elever i kursen ska sitta någonstans ostört där de kan jobba tillsammans med sin tandemkompis via datorn kan det bli svårt att hitta tillräckligt med fria utrymmen för det. Eftersom man ska diskutera med varandra behöver man ju höra vad den andra säger, och helst vill man sitta någonstans där inte alla som går förbi hör vad man pratar om. Alla i gruppen berättade att det förekom tillfällen då det var alldeles för mycket oljud där kompisen satt eller där man själv var. Det blev lätt så att man satt flera elever i samma rum och jobbade med sina tandempartners, vilket också störde lite, då man alltid hörde andra pars diskussioner kring uppgifter.

En i gruppen berättade om då de gick en tandemkurs och skolorna övergick till distansundervisning under en tid. *Då alla va hemma från skolan på distans å sådär, det var som mer trevligt för då var man som bara hemma och det var skönt för att ingen hörde vad man sa då det var bara en själv och sitt par där.* Gruppen kom tillsammans att fundera på om de föredrar tandemlektioner framom traditionella finsklektioner. Alla i gruppen konstaterade direkt att de definitivt föredrar tandemlektionerna. En studerande funderade om det lite beror på vad man har för mål med kursen och vad man vill lära sig. Vill man lära sig att prata och förstå finska bättre så är tandem, enligt dem, mycket mer effektivt som språkinlärningsmetod. De menade att de kanske inte hinner med lika mycket grammatik under kurserna då de har

tandemsamarbete, men att de ändå känner att de har lärt sig mer finska under tandemkurserna. En i gruppen förklarade att hen inte direkt har pratat finska så mycket förut så för hen har det verkligen varit bra övning, som har känts värdefull. *Så det har ju verkligen fått mig att prata mer finska, men just som sådär, som att skriva essäer och ordförhör och sådant, det blir ju lite mindre.* De andra i gruppen höll med om att tandemlektionerna har fått dem att prata mer finska. Gruppen diskuterade studentproven i finska och att tandemlektionerna kanske inte förbereder dem med den teori i finska språket som krävs i studentproven. De var dock alla överens om att det som krävs till studentproven inte betyder allt. De tror att de nog har mer användning för det de får ut av tandemlektionerna sedan efter studenten, det vill säga i vardagen. De förklarade *då har jag som nog mycket större nytta av att lära mig prata finska än att sitta och lära mig finalkonstruktion. Som jag ändå inte kan använda.*

4.2 Grupp B:s berättelse

Gruppintervju två genomfördes via Zoom med tre svenskspråkiga gymnasiestuderande. De har alla tre gått fler än en tandemkurs och planerar att gå fler. Gruppintervju två genomfördes på svenska.

Gruppen diskuterade hur det var att studera både finska och svenska samtidigt under tandemlektionerna. I det stora hela ansåg alla i gruppen att det fungerade bra. Som det också konstaterades i den första gruppintervjun så svarade även denna grupp att det mycket beror på vem man har fått som tandemkompis. De poängterade att om den finskspråkiga är mycket svagare på svenska än vad den svenskspråkiga är på finska så har det ganska naturligt blivit att de talar mest finska sinsemellan. Någon hade varit med om att tandemkompisarna varit så blyga att de inte vågade säga så mycket, då ansåg respondenten att hen hellre talar mer finska så att de kan förstå och kanske vågar kommunicera mer. Det pratades en del om olikheter i språknivåer mellan de svenskspråkiga och finskspråkiga. En av studerandena sade *men jag skulle ju nog säga att ofta är det ju nog den finskspråkiga som behöver mer hjälp med sin svenska än vad den svenskspråkiga behöver hjälp med sin finska.*, de andra i gruppen hade samma upplevelser av tandemsamarbetet. En i gruppen konstaterade att olikheterna i nivå på språket mellan de finskspråkiga och de svenskspråkiga kunde ha att göra med att den skola de haft tandemsamarbete med ligger i ett område med mycket stor finsk majoritet. De funderade att de finskspråkiga inte kommer i kontakt med svenska lika mycket i sin vardag som de svenskspråkiga kommer i kontakt med finska. De reflekterade över att det kanske skulle vara

annorlunda om man skulle ha tandemsamarbete med en skola som skulle finnas i en stad som har lite högre procent svenskspråkig befolkning.

Jag frågade eleverna i gruppen om de har tyckt att de har fungerat bra att både vara den som lär sig finska samtidigt som man också är den som fungerar som stöd i svenska till den andra parten. De menade att det har fungerat helt okej, *jag tycker nog det går bra för båda har som sin roll. Och båda är som upptagna med att hjälpa varandra. Så på det sättet håller man ju sig sysselsatt under lektionen.* Någon nämnde också att det känns som att man får mer gjort under tandemlektionerna jämfört med de traditionella finskalektionerna. Det kan enligt eleverna bero på att det känns roligare att jobba med uppgifter tillsammans med kompiserna än att göra uppgifter som läraren ger och man gör ensam i klassen. Jag frågade om det är svårt att byta mellan vilket språk man talar och fick som svar att det går ganska naturligt. *Det känns inte som att de sker en som medveten ändring att nu går ja från att lära mig ti att lära ut de som, de e no bara nånting som man gör, I guess, av nödvändighet, då uppgifterna byter språk eller då de har någon fråga.* Eftersom de med tandemkompisen naturligt byter mellan svenska och finska under lektionens gång anser de också att hela samtalet känns rätt så autentiskt och äkta.

Gruppen funderade vilka fördelar det finns med att ha tvåspråkiga lektioner. De tyckte alla att de lär sig på ett helt annat sätt då de sitter och talar med en autentisk finskspråkig person, istället för att två svenskspråkiga pratar finska med varandra. Någon nämnde att man lättare kan ta modell av hur en person med finska som modersmål talar, än då försöker konversera på finska med en klasskompis som har svenska som modersmål. De tyckte att man blir mer van att prata och höra finska på riktigt då man får prata med en finskspråkig person i egen ålder. De föredrar alla autenticiteten i tandemsamarbetet jämfört med de traditionella finskalektionerna.

Alla i gruppen som intervjuades hade redan från början en positiv inställning till tandemkurserna. De var intresserade från första början innan de hade påbörjat tandemkursen och såg det som en bra möjlighet att lära sig tala finska med finskspråkiga personer och få omsorgsfull feedback, *för att feedback från sådana med finska som modersmål känns nog som mer äkta.* Enligt gruppen skulle det vara bäst om samtliga studerande som är med under tandemkurserna skulle ha en god inställning till samarbetet och vilja att lära sig det andra inhemska språket på det sätt som tandemkurserna erbjuder. Så var inte alltid fallet. Självklart kunde det vara skillnader på språknivåer och inställning, men ibland upplevde vissa elever även att tandemkompisen de blivit inelade med inte var särskilt intresserad av att ens lära sig det andra inhemska språket. De höll alla med om att man inte är lika motiverad av att lära sig svenska om man bor på en ort där man knappt hör talad svenska alls. De tyckte ändå att det

känns roligare om båda parter är engagerade i att lära sig språket under tandemlektionerna, och att båda visar intresse för den andras modersmål.

I huvudsak var personerna i gruppintervju två positivt inställda till att lektionerna är tvåspråkiga. Jag frågade om det finns negativa aspekter med att ha tvåspråkiga lektioner. De kunde inte direkt komma på några nackdelar. De funderade på om man blir förvirrad och irriterad då språket byter hela tiden under lektionen, *man skulle ju kanske tro att man blir lite bortblandad av att inte få ha det på som ett språk, men inte egentligen vad jag har upplevt, jag tycker nog att det fungerar som väldigt bra också från ett inlärningsperspektiv att ha båda två så inte kan jag egentligen komma på några nackdelar.*

Under gruppintervjun ställde jag frågan om de pratade lika mycket på båda språken under tandemlektionerna. Jag ville veta om de anser att lektionerna är ömsesidiga gällande språkanvändningen. *Jaa, nä så blir det ju nog tyvärr inte. Men vi måste ju komma ihåg att det är ju nog en proportionsskillnad där att, med tanke på hur lite svenska de hör i sin vardag, så kommer det där ju vara jätte mycket mer svenska talande än vad de är vana vid, medan för oss är det ju som, vi talar ju ändå en del finska i vardagen. Så det blir som, på nått sätt är det ändå mer naturligt att vi talar mer finska.* De fortsatte att diskutera hur stor skillnad det kan vara utifrån var man bor och hur mycket av det andra språket man kommer i kontakt med i sin vardag. De studerande menade att de förstår att det för dem kan vara viktigare att lära sig finska än personer från ett helt finskspråkigt samhälle att lära sig svenska. De poängterade nog ändå att alla har nytta av att lära sig fler språk, men att det förstås är skillnad på hur mycket man kommer i kontakt med andra språk i sin egen vardag. De svenskspråkiga studerandena var inte missnöjda över att stora delar av lektionerna gick åt till att tala finska, det såg de bara som en vinst för dem. De är ju där för att lära sig prata finska, så ju mer de får möjlighet att göra just det, desto bättre för dem.

Jag undrade hur eleverna känner att de har möjlighet att påverka sitt eget lärande samt innehållet under tandemlektionerna. Som tidigare nämnt har lärarna oftast färdiga uppgifter planerade till lektionerna. Men även denna grupp trodde nog att lärarna skulle ta deras önskemål i beaktande om de skulle komma med några förslag. Alla i gruppen poängterade dock att lärarna inte är med under lektionerna då man arbetar med sitt par, så de har inte någon press att man måste hinna med alla uppgifter under lektionen, eller att någon skulle vara viktigare än någon annan. En av intervjupersonerna beskrev målet med tandemlektionerna på följande sätt; *det är som faktiskt fokus bara på att man lär sig och de här uppgifterna är som med som ett stöd för just de, för att om man kommer in på en bra diskussion så måste man som inte avbryta den för att göra en*

uppgift utan istället kan man bara fortsätta. De studerande berättade att de gillar att fokus så tydligt läggs på konversationen och samtalet med tandemkompisen, istället för att stressa igenom alla uppgifter som finns med på dokumentet. Uppgifterna fungerar som ett stöd för samtalen med tandemkompisen, men huvudsaken är att man diskuterar med sin partner och lär sig av varandra. De menade också att det ibland hände att de via en uppgift kom in på ett helt vanligt spontant samtal om något kopplat till uppgiften. En studerande berättade om att hen och hens tandemkompis hade börjat diskutera om skillnader i finlandssvensk och finsk kultur och jämfört sina vanor med varandra. *Så det är kanske inte att vi så mycket påverkar som uppgifterna vi får men, vi får påverka hur vi ska använda dom.* Alla i gruppen ansåg att de nog har möjlighet att påverka lektionernas innehåll, inom ramen för vad lärarna har bestämt. De tyckte att det är bra att man med kompisen får chans att välja uppgifter och bestämma hur man lägger upp lektionen, utifrån vad de har för behov tillsammans med tandemkompisen. De par som är starkare på båda språken hinner kanske med alla uppgifter under lektionen, medan de som är svagare inte behöver känna stress över att hinna med allt.

Vi diskuterade om de fritt får välja vilka uppgifter de gör och i vilken ordning. En av de studerande konstaterade, *de beror på hur pass indoktrinerad man är på att följa en viss formel, jag tycker det skulle vara kul att som hoppa över någon uppgift och gå till någon annan som låter mer intressant. Men så kan den andra vara så in i det här att nej allting ska göras i en viss ordning och metodiskt och så här, men jag tror att enligt lärarna får vi nog, men där är det nog en typ personkemi grej, ifall man gör det eller inte.* Uppgifterna de har under lektionerna är nog ändå kopplade till lärandemålen för kursen de går, så de är inte helt irrelevanta. Uppgifterna de ska göra kan behandla en viss grammatik som de ska lära sig under kursen, men fokus läggs ändå främst på att prata med sin tandemkompis.

Är de studerande nöjda med uppgifterna och upplägget på tandemkurserna? *jaa ibland är det som, jaa som, vissa kan vara enformiga och ibland kan det kännas som att vissa uppgifter är som, eller vissa blir som och kan kännas som stela, vissa känns som lite onaturliga, men de kan man ju hoppa över då.* Oftast är uppgifterna bra, men ibland kan det komma lite tristare uppgifter, då är det bra att det är okej med kamraten att hoppa över sådana uppgifter och välja sådana som man tycker att ger mervärde till lektionen och det egna lärandet. Alla i gruppen höll med om att de bästa uppgifterna är de som skapar goda konversationer som bara flyter på utan större ansträngning, där ingen behöver staka sig fram ord för ord. En av de intervjuade personerna tyckte att det var bra att en hel del uppgifter behandlade helt vanliga samtalsämnen

och saker som gjorde att man fick en slags relation till ens tandemkompis, det vill säga, att man blev som kompisar.

I intervjun kom det fram att man behöver vara ganska utåtriktad och social för att skapa ett gott samarbete. En del av de intervjuade hade upplevt att deras par var så pass blyga att de inte ens vågade tala på sitt eget modersmål, så samtalet flöt inte alls. Av den här orsaken är det viktigt att man börjar tandemsamarbetet med att skapa en god stämning i tandemparen och får alla parter att känna sig bekväma tillsammans och i situationen. Risken fanns dock att den bekväma stämning man jobbat upp under en vecka, snabbt försvann igen till nästa lektion. De var överens om att mycket i tandemsamarbetet handlar om personkemi och vad man har för inställning till själva tandemsamarbetet. En av deltagarna hade alltid haft två finskspråkiga tandempar åt gången. Vi funderade om det kan ha gjort att de var mer blyga och försiktiga. Kanske man vågar prata mer då man är ensam med tandemkompisen som är i samma situation som en själv i det andra språket. En nackdel med att ha två stycken tandempartner kan vara att det blir en högre tröskel att faktiskt prata på det andra språket. En av de studerande tyckte dock att det var en fördel och lättnad att ha två stycken tandemkompisar. Hen tyckte att samtalen flöt på bättre på det viset och att gruppuppgifterna inte blev lika stela som då de bara var två i tandemsamarbetet. För de här eleverna hade det aldrig hänt att det var två stycken svenskspråkiga som arbetade i par med en finskspråkig. Det tror de att var bra, *jag tycker att då man är ensam så måst man ju ta mera initiativ, då lär man ju sig bättre än om man har en kompis bredvid som också kan tala att, man kan ju sitta tyst då alltså.*

Vid flera tillfällen under intervjun gick vi in på hur det känns att endast träffa sin tandemkompis virtuellt och om det ändå känns autentiskt fastän man kommunicerar via en skärm. De flesta ansåg att det var både bra och dåligt att träffas med tandemkompisen endast genom Teams. Om man skulle vilja träffa sin tandemkompis på riktigt beror det mycket på hur bra kontakt man fått med kompisen och hur man har fungerat tillsammans. *För vissa skulle det bli bara stelt att träffa som på riktigt tror jag, medan andra skulle det faktiskt vara trevligt att möta på riktigt och ha en som face to face diskussion med, inte bara på en skärm.* De konstaterade dock att det kan hända att relationen man formar med sin tandemkompis blir som den blir just tack vare att man går in med inställningen att man aldrig kommer ses i verkligheten. En i gruppen funderade att det kan vara omedvetet som man öppnar upp sig mer och vågar vara på ett annat sätt just för att risken inte är lika stor att göra bort sig framför någon om man vet att man inte kommer träffa hen annat är via videosamtal, *alltså jag tycker nog att det bara kan vara en lättnad ibland att man vet att man aldrig behöver träffa den här personen så fast man gör bort sig hur mycket*

som helst så spelar det ingen roll. Alla tyckte till och med att det skulle kännas mycket konstigt och nästan obekvämt att träffa tandemparen i verkligheten och prata med dem i skolan. De ansåg att det är själva tandemsituationen som kan göra det obekvämt; man vet som inte alls hur det skulle vara att träffa dem. Man vet ju hur det är att träffa en finsktalande person liksom, sådär, då man, till exempel som jag spelar fotboll så om jag typ träffar en lagkamrat som är finsk så jag vet ju hur det känns, men inte vet jag som hur det skulle kännas att sitta som i skolan vid ett matsalsbord och sitta och göra finska uppgifter med en finskspråkig liksom.

De flesta i gruppintervjun hade fått bra kontakt med sina tandemkompisar. Under samtalet frågade en av intervjupersonerna de andra i gruppen om de hade haft någon partner som de skulle vilja träffa i verkligheten. En berättade om att hen hade fått så pass bra kontakt med en av tandemkompisarna så de hade till och med varit i kontakt med varandra på fritiden. Hen berättade att om den tandemkompisen skulle komma till samma stad och fråga om hen vill träffas, så skulle hen nog göra det. Jag frågade om de skulle försöka hålla kontakten om de skulle bo i samma stad som dem. Alla trodde att de skulle hålla kontakten även efter tandemkurserna. *Jo inte skulle man förlora någonting på det plus att jag menar, chansen att man stöter in i dem i butiken eller något sådant så är som, den finns ju! Och då är det ju nog mindre stelt om man faktiskt hållit kontakt.* En av de studerande var av den åsikten att det i staden de bor i är ganska splittrat mellan språken bland i alla fall ungdomar. Hen berättade att hen inte känner någon som har kompisar som har finska som modersmål, och att det är mycket tydliga klyftor mellan svenskspråkiga och finskspråkiga i den staden.

Jag ställde frågan om det finns några nackdelar eller svårigheter med att endast träffas virtuellt. Det kom fram att man kanske inte känner lika stor press att anstränga sig på lektionerna, komma i tid och liknande då paren endast ses via datorskärmen. En av de intervjuade studerandena gissade att den aspekten att pressen inte är lika stor att man ska göra bort sig också kan göra att man inte anstränger sig särskilt mycket. Man känner kanske inte att man sviker den andra om man inte försöker eller dyker upp i tid, eftersom man inte har skapat en särskilt djup relation till varandra. För vissa kan det kanske också vara svårare att verkligen få kontakt med någon då man bara träffar varandra via datorn. *De största nackdelarna är kanske de där pinsamma tystnaderna i början av lektionen*" svarar en. En annan svarade, *"det är just de där tysta situationerna de kanske är svårare liksom för, du ser ju inte, det är mycket svårare att förstå något kroppsspråk och sådant då det är virtuellt.* De menade också att det kan kännas svårt att spontant starta upp en konversation genom videosamtal, *man måste ha som ett slutmål redan med vad man vill säga.*

Till slut berättade gruppen att de föredrar tandem som språkinlärningsmetod framom den traditionella finskundervisningen som de haft sedan årkurs ett. De ansåg att man lär sig tala finska bättre och den sorts kunskap i finska som de antagligen kommer att få användning av i framtiden i det vardagliga livet. Grammatiken blir det inte lika mycket av på tandemlektionerna, så en blandning av båda metoderna är det som ger mest till eleverna, enligt dessa studerande.

4.3 Grupp C:s berättelse

Gruppintervju tre genomfördes via Zoom. Gruppen består av tre stycken finskspråkiga gymnasiestuderande som haft tandemkurser i svenska på distans. Den här intervjun genomfördes på finska. Jag har sedan transkriberat intervjun och översatt svaren fritt till svenska.

Studerandena började med att berätta hur tandemlektionerna går till i praktiken och vad de gör under en vanlig lektion. De beskrev hela tandemkonceptet lite som att den svenskspråkiga hjälper den finskspråkiga och tvärtom, att man lär sig genom varandra.

Vi kom in på diskussionen om hur det är att ha tvåspråkiga lektioner. De beskrev att de fungerade bra då språken i uppgifterna varierade och det kunde vara varannan uppgift på svenska och varannan på finska. En av de studerande förklarade att de tyckte att det var bra att de kunde fungera som språkmodell för varandra, *om det var finska så började den finskspråkiga och liksom visade modell för hur man ska säga någonting och sedan svarar den andra då på frågor*. De finskspråkiga kom direkt in på olikheterna i nivå hos dem själva och deras svenskspråkiga tandempartner. Några gånger hade det varit så att den svenskspråkiga studeranden hade varit betydligt bättre på finska än vad den finskspråkiga var på svenska. Då kunde det lätt hända att de svenskspråkiga bytte till finska ibland i vissa svenskspråkiga uppgifter, *ja, men jag och mitt par, det va lite som så att hen kunde ganska bra finska och min svenska är inte sådär jätte bra. Så i alla fall jag pratade ibland lite på finska på en svensk uppgift om det va så att jag körde fast*. En annan elev tyckte att hen och kamraten ungefär var på samma nivå, och att de pratade lika mycket svenska som finska. En annan ansåg att det var hen som pratade mer svenska eftersom hen kände att den svenskspråkiga eleven inte kunde särskilt mycket finska. De hade alla upplevt lite olika situationer under olika tandemkurser och med olika tandempär.

Vi diskuterade den andra forskningsfrågan som handlade om hur mycket de studerande får påverka innehållet och sitt eget lärande inom tandemkurserna. Gruppen svarade att de känner

att de nog skulle ha möjlighet att påverka innehållet och uppgiftstyperna under tandemlektionerna. De menade att om de skulle vilja ha färre uppgifter av en viss typ och fler av en annan framöver så skulle de nog kunna framföra sina åsikter till lärarna. De hade dock inte känt att de behövde ändras något i upplägget eller uppgifterna, *Nog tror jag att de skulle ta de i beaktande våra åsikter men, jag i alla fall har inte känt att jag har velat eller behövt ändra på någonting. Så i praktiken vet jag inte.* De var alla överens om att man har goda möjligheter att påverka innehållet om man bara vill. De påpekade också att ingen lärare är med dem då de jobbar med sin tandemkompis i Teamsmötet, så de kan tillsammans med kompisen välja i vilken ordning de gör uppgifterna de fått och vilka de prioriterar.

På frågan om de skulle vilja påverka mer svarade de att de inte känner att de har något behov av att ändra på något. *Jag känner nog att jag litar på att lärarna har valt ut teman och uppgifter som är bra. Och som bra diskussionsämnen, sådana som är liksom nyttiga att veta hur man pratar om och så vidare, typ saker i vardagliga livet och sådär.* De tillagde att eftersom man tillsammans med kompisen väljer i vilken ordning man gör uppgifterna, så räcker det som påverkningsmöjlighet. Gemensamt för alla i gruppintervju tre var att de alla litar på vad lärarna har valt ut för uppgifter och teman. De har varit nöjda hittills. *Jag litar på att lärarna vet, som vad som fungerar och sådär, om de nu har hållit på med det här i flera år så tror jag nog att de vet. Men att nog får man komma med önskemål om man vill prova något nytt.*

Andra tankar om tandemlektionernas tvåspråkighet och vilka fördelar och nackdelar det för med sig kom på tal under intervjun. Gruppens medlemmar var eniga om att det fanns absolut mest fördelar med att lektionerna är tvåspråkiga, *man fick som ett bra stöd och man behöver som inte kunna allt på svenska och liksom att paret inte heller måste kunna så bra finska, för att man kan som hjälpa varandra på ett bra sätt. Enligt mig var det nog helt fungerande.* Någon ansåg att det blev mer autentiskt och verkligt då det språk man talade konstant bytte under samtalet. Det kändes som att man fick kommunicera på svenska och finska parallellt för att båda parterna skulle förstå och göra sig förstådda. *Jag tyckte om det att man faktiskt fick använda svenska på riktigt, det brukar jag inte göra så ofta. Man skulle som själva skapa meningar som man faktiskt skulle säga för att de behövdes för att kommunicera, att det var inte bara att någon hade sagt eller att det står någonstans vad man ska översätta typ. Man behövde som verkligen kunna använda språket.* En av de studerande i den tredje gruppintervjun tyckte att hen tack vare tandemlektionerna hade insett att hen nog faktiskt kan både förstå och göra sig förstådd på svenska. Hen tyckte att det var kul att inse att hen verkligen klarar sig på den svenska hen lärt sig.

Jag frågade ännu om de skulle föredra att ha skilda lektioner på svenska och skilda på finska. De hade inte provat att ha tandemlektionerna för sig, men alla föredrog nog att lektionerna är en blandning av båda språken. *Nå enligt mig är det nog bra att det byter hela tiden. Då får man som emellanåt en sorts andningspaus själv, att man behöver inte hela lektionen vara den som lär sig ett nytt språk. Då mellan varven så är det den andra som måste öva mer och då är man ju själv som stödet då. För mig var det iallafall bra för då kändes det som att man lättare orkade med lektionerna.* En av intervjupersonerna upplevde att det ibland kunde vara jobbigt att veta hur man skulle vara då man var den som fungerade som stöd för tandemkompisen. Det kunde vara svårt att veta hur mycket man skulle korrigera och hur noggrann man skulle vara. De ville inte att det skulle bli irriterande att man hela tiden påpekade minsta lilla språk- eller grammatikfel.

Alla i gruppintervjun gillade alltså att tandemlektionerna är tvåspråkiga, men pratar de lika mycket finska som svenska under lektionerna? De svarade att de nog högst antagligen beror på kompisen man har och hur man är själv. De antog att det lite berodde på hur bekväm man själv är att tala svenska och hur bekväm tandemkompisen är att prata finska, *för oss så blev det mer svenska för att mitt par vågade inte riktigt använda finska helt fullt ut. Men då jag sedan lyssnade på då de andra diskuterade så var det nog ganska långt så att de talade mer finska.* De flesta tyckte nog ändå att de pratade båda språken ganska långt lika mycket under lektionerna. Uppgifterna de får att utföra under lektionen styr lektionerna till att bli mer tvåspråkiga, vad man prata sedan utöver uppgifterna är då upp till en själv. Någon poängterade att huvudsaken är att man pratar det andra inhemska språket under lektionerna, inte hur jämt mellan olika språk; *sen också på det viset att jag pratade både finska och svenska och mitt par pratade finska och svenska.* En av de som intervjuades hade upplevt att de tillsammans med sin tandempartner pratade mer finska, eftersom att de båda förstod det. Det blev lätt så att man bytte till sitt modersmål då man fastnade på något ord eller kände att orden man kan på svenska inte räcker till för att kommunicera. *Det var lite synd för jag skulle nog ha behövt tala mer svenska absolut. Klart att vi ju gjorde uppgifterna på det språk det skulle göras men sedan då man kanske ville tala mer om något eller förklara något närmare så blev det lätt att jag bytte till finska. Det kunde vara så att jag inte kunde tillräckligt många ord för att få fram allt jag ville säga så då slank det som med några finska uttryck där mellan varven.*

Tandemkursernas autenticitet och hur det förverkligas trots att lektionerna genomförs virtuellt var en sak jag tog upp i intervjuerna. Jag bad de studerande berätta om hur det är att ha lektionerna virtuellt. En i gruppen förklarade att det skulle vara annorlunda om målet skulle

vara att lära känna en svenskspråkig person och umgås med den. Då målet är att lära sig prata svenska och allting är i utbildningssyfte så fungerar det helt bra att endast träffas via en digital skärm. *Skulle man ses in real life så skulle det kanske vara mer skrämmande. Eller som nu känns det som att de är på ett tryggt avstånd, att skulle de vara att man är närmare varandra så skulle det vara viktigare att också jobba på den sociala biten och inte endast fokusera på att lära sig det andra språket.* De höll alla med om att det skulle vara mycket mer nervöst och skrämmande att ha tandemlektioner med en svenskspråkig person som man skulle träffa på plats exempelvis i skolan. Nu försöker de att fokusera mest på att lära sig svenska och få stöd och övning genom att prata med en person med svenska som modersmål. Fokus läggs inte på att lära känna varandra, även om man kan göra det i alla fall. Samtliga deltagare i gruppintervju tre tycker att det skulle vara stelt att träffa sin tandemkompis i verkligheten. Det går bra att göra uppgifterna via Teams, då vet båda två varför man är där och man vet vad man ska göra. Någon poängterar att om lektionerna och uppgifterna skulle vara uppbyggda på ett annat sätt, med större mål om att man ska lära känna varandra också under kursen, så skulle det kanske kännas mindre stelt om man också skulle ses i verkligheten. *Man skulle säkert kunna lära känna personerna bättre om man skulle ha möjlighet att ses också utanför lektionerna. För nog var de lite sådär märkligt att man egentligen inte vet vem den där andra personen är, att har den ens på kameran och kan hen prata finska alls eller, så det var ganska spännande på det viset.* De andra höll med och tyckte att det kändes lättare att våga prata med den andra personen då man träffas virtuellt. De menade att det kändes som att det var låg tröskel till att faktiskt börja prata med tandemkompisen. Ingen av dem tyckte att det kändes mindre verkligt i och med att man endast kommunicerar genom en digital skärm. De påpekade också att det kändes skönt att veta att tandemkompisen var i samma situation som en själv i frågan om att lära sig ett språk. De ansåg att tandemkursen var en trygg plats att öva sig på att prata det andra inhemska språket, ingen dömde hur bra eller dåligt man pratade och vilka fel man gjorde.

Hur stämningen mellan en själv och tandemkompisen var under lektionerna spelade också stor roll för samarbetet. Vi diskuterade en del om vad de hade för relation till varandra och om de tycker att det skulle vara nervöst och skrämmande att mötas i verkligheten och umgås. En av studerandena berättade att hen gärna skulle ha haft mer gemensamt, så skulle diskussionen mellan uppgifterna kanske ha flutit på bättre. *Jag hade två tandemkurser, båda gångerna hade jag en pojke som par, och jag känner att om jag skulle ha haft en flicka som par så skulle vi kanske haft mer gemensamt att diskutera kring. Jag kände ibland att jag inte hade något att prata om med dem. Men att skulle man ha haft ett par som man är lite mer lik så skulle det*

kanske varit mindre skrämmande också att träffa den i verkligheten och sitta bredvid den, för då skulle man kanske hittat saker att prata om lättare. Alla i gruppen har varit mycket nöjda med att ha tandemkurserna på distans. De berättar alla flera gånger att det har känts tryggt och bekvämt att inte behöva sitta bredvid en okänd elev med annat modersmål i skolan, utan man har fått vara på en plats som är bekant för en själv och haft en lämplig distans till tandemkompisen. Det har kanske också varit en typ av trygghet att veta att man inte bor i samma stad eller område som tandemkompisen, menar intervjupersonerna. De studerande sade att de ändå är mycket vana att kommunicera via digitala hjälpmedel så de är ganska bekväma med att prata med folk på det sättet. Någon funderade att det skulle vara svårare att starta en konversation eller att lära känna varandra om man direkt skulle mötas i verkligheten och förväntas börja prata med varandra. Nu har vi ju som träffats där via teams och pratat, det skulle kanske vara svårare då man skulle träffa en okänd person i verkliga livet, som man inte ens har pratat med förut, inte ens genom datorn. Sammanfattningsvis är de alla av samma åsikt, att tandemkurserna, att träffas och prata med en person med annat modersmål än en själv, är en mycket spännande situation vare sig det sker virtuellt genom en datorskärm eller ansikte mot ansikte i skolan.

Jag frågade dem också vad de har tyckt om tandelektionerna jämfört med de traditionella språklektionerna, i fråga om det egna lärandet. De berättade att målet och fokus är lite annat under tandemlektionerna. Under tandemlektionerna koncentrerar man sig inte lika mycket på att allt man säger ska vara grammatiskt korrekt, huvudsaken är att man pratar och får fram meningar. *Man koncentrerar sig inte bara på att saker är liksom språkligt och grammatiskt rätt, utan mer det att man får någonting sagt. Som, sak samma om meningsuppbyggnaden och ordföljden är helt fel eller något ord helt fel böjt eller fel artikel eller liknande. Man behöver som inte ägna sådana saker lika mycket uppmärksamhet på tandemlektionerna.* De gillade alla att ingen på tandemlektionerna riktigt bryr sig om att man inte talar perfekt svenska, utan att man lär sig svenska för vardagligt bruk, vilket de känner att de har mer nytta av, *huvudsaken är som att budskapet kommer fram, att man får fram det man vill.* De studerande i den här gruppintervjun ansåg att tandemlektionerna kändes mer autentiska än de traditionella språklektionerna i och med att man också fick en nyttig inblick i andras språkinläring och att andra också säger fel och har svårt att lära sig finska, *jag tyckte att de var trevligt att man var med en person i samma situation och man märkte att den andra också gjorde misstag.*

Som avslutning på den tredje gruppintervjun så frågade jag om de, efter tandemkurserna känner att de vågar prata mer svenska. De första som svarade tyckte att det hade fått motsatta

konsekvenser för hen. Det visade sig att tandemkurserna på svenska krävde något helt annat än vad de traditionella lektionerna i svenska hade gjort. *Jag kände ganska tvärtom. Det var en bra erfarenhet och övning, man lärde sig att prata svenska i äkta situationer. Jag märkte att jag är nog inte så bra på att prata svenska som skrivuppgifterna ibland kan få mig att tro, eller något prov för den delen. Fast man får tio på ett prov så behöver det inte nödvändigtvis betyda att man kan använda det där språket som helt ordentligt i verkliga situationer. Sen efter tandemkursen så har jag nu inte heller pratat så mycket svenska. Mitt självförtroende fick en liten smäll.* En av de andra berättade att det var ett perfekt tillfälle för att lära sig prata svenska och för att ta reda på om man faktiskt klarar sig på den svenska man lärt sig i skolan också i äkta sociala situationer. De höll alla med om att tandemlektionerna är ett bra tillfälle att lära sig våga använda det andra inhemska språket, och vill gärna göra det igen.

4.4 Grupp D:s berättelse

Den fjärde gruppintervjun genomfördes via samtal på Zoom. Gruppen bestod av två stycken finskspråkiga studerande på gymnasiet, som vid intervjutillfället gått en tandemkurs. Intervjun utfördes på finska. Under transkriberingen har jag fritt översatt svaren till svenska för resultatpresentationen.

Den här gruppen var den första som berättade om att de brukar få läxor i tandemkurserna. De konstaterade att de oftast får någon läxa till nästa gång som de sedan går igenom tillsammans med tandemkompisen i början på följande lektion. De menade att genomgången av läxan fungerar som en bra inledning på lektionen, för att man får fortsätta lite där man slutade föregående lektion. På så sätt får man börja med något som redan är bekant, vilket gör att man får en smidigare inledning till samtalet med tandemkompisen.

Vi diskuterade lektionernas tvåspråkighet och hur de studerande anser att det fungerar i praktiken. De tyckte nog att det i största allmänhet fungerade bra att ha tvåspråkiga lektioner. De menade dock att det nog alltid blir så att ett språk pratas mer än det andra under lektionerna. Uppgifterna är nog jämt fördelade mellan svenska och finska, men diskussionerna mellan uppgifterna blir oftast mer på ett av språken. *Enligt mig var det nog också kul att det var på båda språken som helt blandat. Att man i en uppgift också kunde prata båda språken.* En av de studerande nämnde att det med hens tandemkompis pratade mer finska medan den andra i intervjugruppen konstaterade att de pratade mer svenska under tandemlektionerna. Jag frågade varför det blev så att de pratade mer av ett språk. Den studerande som hade upplevt att de pratat

mest svenska berättade att eftersom hens par inte var särskilt bra på att varken prata eller förstå finska så iddes hen inte prata så mycket finska utöver uppgifterna, så att tandemkompisen skulle förstås så bra som möjligt, vilket ökade kommunikationen mellan dem. Den andra i gruppen svarade liknande, *jaa jag hade samma känsla men andra vägen. Mitt par kunde riktigt bra finska så hen pratade ganska mycket finska med mig, och då blev det bara att vi talade mycket finska.*

Båda tyckte att det fungerade bra att lektionerna är tvåspråkiga, men de skulle båda två föredra att ha skilda lektioner för de olika språken; *Då skulle man också hela tiden ha fått vara i svenska "mode" på något vis. Man skulle inte ha behövt byta språk hela iden.* De menade att lektioner där man endast talade svenska eller endast talade finska skulle ha gjort att man lättare kunde koncentrera sig på ett språk i taget och utvecklas mer under en lektion. De förklarade bra att de byter så ofta så de aldrig hinner komma in i att tala svenska innan det igen byter till finska. *Det skulle vara bra att man skulle få flyt med att prata svenska då till exempel då man inte skulle behöva avbryta det. Om hela lektionen skulle vara på svenska så skulle man nog till sist börja tänka mer på svenska och komma mer in i språket. Få upp någon sorts takt, för att då det nu hela tiden byter så hinner man inte riktigt bli bekväm med att prata svenska före det byter igen.* De menade också att det kändes lite obekvämt att hela tiden rätta den andra då man hade rollen som den som stöder språkinläringen. *Jag ville inte heller vara den som hela tiden rättade allt, då hen annars talade så bra, det var bara några små saker hela tiden.* Annars tyckte de båda att de hade blivit tilldelade par som var på ungefär samma nivå som dem själva, lite olikheter men de kunde ändå kommunicera och samarbeta bra. De kände att de ibland kunde lämna på ett språk och känna att det var förvirrande då det bytte språk så många gånger under lektionen.

Diskussionen gick vidare till elevernas egna möjligheter att påverka lektionernas innehåll och sitt eget lärande. De berättade att deras lärare efter varje lektion nog frågade hur de hade tyckt att uppgifterna var och om de skulle vilja ändra på något till nästa gång. De visste inte om läraren tog deras önskemål i beaktande då redan till nästa lektion men de kände ändå att de blev hörda kring sina åsikter. Även denna grupp berättade om möjligheten att skippa uppgifter om man kom överens om det med sitt tandempar. *Som om det kom en väldigt lång uppgift och lektionen snart var slut, och sedan fanns det där i slutet någon kortare uppgift, så kunde vi nog byta till den. Så på det sättet fick vi lite påverka.* Det var ett bra sätt att påverka sitt eget lärande under lektionerna eftersom man helt fritt tillsammans med kompisen fick välja vilka uppgifter man började med och vilka man sparade till sist om man hade tid.

De studerande i den här gruppintervjun skulle nog ha velat påverka mer, eller ändra lite på uppgifterna och deras innehåll. *Ibland kunde uppgifterna vara väldigt enformiga och likadana. Jag skulle ha vilja att det oftare kom uppgifter där man till exempel fick berätta om vad man tänkte studera efter gymnasiet eller annat om framtiden och vilka planer man har. Det var väldigt många uppgifter där det var ungefär det samma man övade på och diskuterade, mycket repeterande av saker man lärt sig och så vidare.* De har ändå båda två varit nöjda med uppgifterna och innehållet i det stora hela.

Jag bad dem berätta om hur det är att aldrig träffa sitt tandempar utanför datorskärmen. Båda i gruppen tyckte att det skulle vara både roligt och intressant att få träffa sin tandemkompis. De tyckte att det var lite tråkigt att man bara satt med datorn emellan och diskuterade via Teams. Jag undrade om de ansåg att det är lättare att våga börja prata svenska med den andra då man vet att man inte kommer att träffas utanför lektionerna. En av dem tyckte att det nog var lägre tröskel att påbörja tandemkurserna då man endast ses virtuellt, medan den andra eleven ansåg att det skulle vara lättare att skapa kontakt med varandra om man skulle ses ansikte mot ansikte. *Jag skulle ändå säga att det skulle vara lättare och mer lugnt om man skulle vara på samma plats. För att då man har datorn som man pratar genom så kommer det nog några stunder då man inte har något att säga eller då tekniken strular eller man ska leta efter saker i uppgifterna och så vidare. Vi båda funderar som på vad vi ska göra till näst, skulle man sitta bredvid varandra så skulle det kanske vara lättare. Det skulle iallafall vara kul att prova på.* De pratade om att tillfällena då båda är tysta och inte kommer på något att säga kanske skulle bli färre om man skulle sitta bredvid varandra i skolan.

Som sammanfattning frågade jag om de anser att de har lärt sig mer svenska under tandemlektionerna. De svarade att de inte nödvändigtvis har lärt sig mer, men på ett annat sätt. *Då man inte har tandem så lär man sig mer om språket och grammatik och liknande, medan då man har tandemkurs så lär man sig helt annorlunda. Man blir mer säker att använda språket.* De ansåg att en blandning mellan traditionella lektioner i svenska och tandemlektioner vore det mest lärorika. På så vis skulle man lära sig både grammatik, ordförråd och att faktiskt använda språket som man lär sig. *Tandemlektionerna behandlar det vi lärt oss på de andra lektionerna mer i praktiken. Det gör att man lär sig att använda det man lär sig i vardagligt bruk av svenska. I tandem är huvudmålet att prata, inte att lära sig nya saker.*

4.5 Sammanfattning

De tre forskningsfrågorna i den här avhandlingen är:

1. Hur upplever de studerande tvåspråkiga tandemlektioner?
2. På vilket sätt får eleverna själva påverka innehåll och möjligheter till sitt eget lärande?
3. Vilka fördelar och nackdelar ser eleverna med att tandemlektionerna sker virtuellt?

Angående de studerandes åsikter kring lektionernas tvåspråkighet så var resultaten mycket lika i alla grupper. I alla grupper förutom en tyckte de att tvåspråkiga lektioner var positivt. De beskrev att det var en lättnad att målspråket hela tiden byttes under lektionerna, eftersom att man då aldrig hann känna att man var mycket sämre än den andra. Då man bytte roller hela tiden under lektionerna orkade man bättre lära sig. De kände också att de blev mer självsäkra i sitt språk då målspråket bytte under flera tillfällen under lektionerna. Någon poängterade också att man själv hålls ordentligt sysselsatt under hela lektionen då man byter roller sinsemellan beroende på uppgifterna. Det nämndes att lektionerna och samtalen sinsemellan kändes mer verkliga då språket man talade hela tiden ändrades, de kändes som att det är så man måste göra för att kommunicera i verkligheten också. Flera kommenterade också att de gillade att de fick en andningspaus mellan uppgifterna på deras målspråk, så att de inte hela lektionen behövde vara den som ansträngde sig för att kommunicera och lära sig.

En av de fyra grupperna som intervjuades påstod att de skulle föredra enspråkiga lektioner. De motiverade detta med att de då skulle komma in i ett så kallat flow och bättre koncentrera sig på det språk de ska lära sig. De menade att de i sådana fall skulle ha möjlighet att utvecklas mer i sitt målspråk under en lektion, då hela lektionen skulle gå ut på att prata ett språk. De kände att de var just när de började känna sig bekväma med att uttrycka sig på det andra språket så bytte det till deras modersmål igen, vilket gjorde att de hela tiden behövde börja om.

Samtliga grupper jag intervjuade svarade att de var nöjda med uppgifterna och upplägget som lärarna hade planerat till lektionerna. Alla tog upp det faktum att de nog hade möjlighet att påverka uppgifterna i form av feedbackformulär och liknande. De kände att lärarna nog skulle ta till sig om de kom med önskemål och förslag. Alla grupper berättade även om att de inte behövde utföra uppgifterna i den ordningsföljd som de var skrivna, utan de fick själv fritt välja vilka uppgifter de prioriterade och vilka de kunde göra om de fick tid över.

Åsikterna kring det faktum att lektionerna helt genomförs virtuellt var också samstämmiga. Samtliga elever var nöjda med att ha lektionerna via dator fastän de nog skulle kunna tänka sig att träffas om det skulle bli aktuellt.

Många berättade att det inte kändes lika skrämmande att prata med en elev med annat modersmål då man endast träffades via datorn. De kände sig trygga med att vara på en bekant plats i egen skola och ha tandemkompisen på avstånd genom en skärm. Några berättade att de tyckte att de vågade prata mer då de visste att de inte behövde träffa den andra i verkligheten sedan. De konstaterade att det inte gjorde så mycket om de skämde ut sig eller gjorde något fel, då man ändå inte skulle komma att umgås med den andra på fritiden eller se hen på stan eller liknande.

Nackdelar och utmaningar med virtuella lektioner togs också upp. Strul med tekniken och bristfällig teknisk utrustning var några av de mest diskuterade aspekterna.

Svaren skilde inte mycket mellan de olika språkgrupperna. De flesta åsikter var liknande och alla hade positiva erfarenheter av tandemkurserna. De svenskspråkiga ansåg dock att de pratades mer finska under lektionerna i och med att de allt som oftast kände att de kunde mer finska än vad den andra behärskade svenska. Utöver det fanns det inte stora skillnader i intervju svaren mellan olika språkgrupper.

5. Diskussion

I detta kapitel diskuteras resultatet och dess slutsatser. Även metoden diskuteras samt förslag till fortsatt forskning inom ämnet ges.

5.1 Resultatdiskussion

Med den här studien har jag kommit fram till att dessa gymnasiestuderande har en mycket positiv upplevelse av tandemkurserna de haft i gymnasiet. De verkar i allmänhet vara mycket nöjda med helheten på kurserna samt tandem som metod för språkinläring.

På frågan om vad deras åsikter är kring det faktum att lektionerna är tvåspråkiga svarade de flesta att de gillade att målspråket växlade mellan olika uppgifter flera gånger under lektionen. De menade att det var skönt att man inte hela lektionen behövde vara den som lär sig, utan fick andningspauser där emellan. Löf et al. (2016.) skriver om att båda parter behöver få känna att de är duktiga på något av språken och att det är deras tur att vara den som obehindrat kan kommunicera på sitt modersmål. Några elever beskrev dock att de kände att det ständiga bytet mellan språken gjorde det svårt att riktigt komma in i ett flyt på målspråket.

Löf et al. (2016.) nämner också att det är viktigt att båda parterna får märka att respektive elev har svårigheter i att uttrycka sig på sitt målspråk. På detta sätt blir det mindre skrämmande att försöka tala sitt målspråk och att säga fel är inte lika farligt då man båda är i samma situation. Detta kom fram många gånger under samtliga intervjuer. Eleverna kände en sorts trygghet över att också tandemkompisen hade svårt att lära sig det andra inhemska språket.

Att tandemkompisen var en person i samma ålder som de själva, som de kunde ha en del gemensamt med, gjorde också att de kändes roligare att föra samtal med tandemkompisen. I flera av gruppintervjuerna kom det fram att de studerande inte direkt hade någon annan kontakt med någon i samma ålder med det andra språket som modersmål. Tandemundervisningen ger då dessa studerande en möjlighet att komma i kontakt med personer i samma ålder med det andra språket som modersmål. (Elo & Pörn, 2018). En del av de studerande jag intervjuade skulle antagligen inte ha möjlighet att skapa en sådan här kontakt utan tandemsamarbetet. De finskspråkiga studerandena jag intervjuade bodde till exempel i en stad där det inte finns så många svenskspråkiga.

Autenticiteten är viktig inom tandemundervisningen. Ett sätt att skapa meningsfulla och autentiska lektioner, som boken tar upp, är att ge eleverna möjlighet att tala om sådant de själva är intresserade av och som berör deras vardag. (Löf et al., 2016). I en av intervjugrupporna önskade de studerande att uppgifterna under tandemlektionerna kunde beröra mer av sådana ämnen som de själva vill tala om. Även i de andra intervjugrupporna kom det fram att de studerande skulle ha varit intresserade av att diskutera specifika intressen och liknande saker tillsammans med sin tandemkompis. De kände att det inte alltid gavs utrymme för sådana diskussioner, där de själva kan välja ämne. De flesta ansåg ändå att innehållet är bra, men ibland insåg de att de hade någon gemensam hobby med kompisen och skulle gärna prata mer om det. Någon nämnde också att de gärna skulle diskutera saker som berör deras vardag i gymnasiet, såsom studentskrivningar och val av utbildning efter studenten. På många ställen i intervjuerna kunde jag tolka att de studerande gärna nog pratade och diskuterade även annat utanför själva kursuppgifterna om de kände att de hade saker gemensamt med sin tandemkompis. I och med detta, skulle det kanske vara bra att längre fram i tandemkursen göra uppgifterna mer fria för att uppmuntra till spontana diskussioner. I flera fall kände de jag intervjuade att de inte alls hade något gemensamt med deras tandemkompis, i de situationerna så fungerar ju inte de fria uppgifterna lika väl som när båda parter känner att de har något gemensamt. I och med att göra uppgifterna friare, eller valet av samtalsämne friare för tandemparen, skulle diskussionerna och uppgifterna bli mer autentiska till samtal som kan ske i vardagen mellan vänner eller personer som lär känna varandra. (Elo & Pörn, 2018).

Flera av de studerande som blev intervjuade hade under något tillfälle haft två tandemkompisar, så att de bildade en grupp på tre personer. Åsikterna kring detta var väldigt olika. Någon tyckte att det blev mer stelt och svårare att våga prata det andra språket då man var två som hade samma modersmål. Någon ansåg att det var en trygghet att ha med en annan med samma modersmål som en själv, medan någon gillade att ha två par med annat modersmål. Det var intressant att höra att det fanns så många olika synsätt och åsikter kring det här med paren och sammansättningen. Det visar ju sig verkligen att olika metoder fungerar för olika personer.

De elever jag intervjuade hade fått tandemundervisning i sådan form att varje lektion gick på båda språken. Uppgifterna stod skrivna på antingen finska eller svenska och man valde själv med tandemkompisen hur man fördelade uppgifterna och i vilken ordning man gjorde dem. I tandemundervisning ska tiden fördelas jämt mellan båda språken, vilket i praktiken kan betyda att antingen varannan lektion är på finska och varannan på svenska eller att uppgifterna under lektionerna har olika målspråk (Löf et al. 2016.). Jag frågade alla grupper om de tyckte att de

använde båda språken lika mycket under lektionerna. Svaren blev så gott som i alla grupper nej. I och med att de har frihet att själva i paren lite välja vilka uppgifter de tar i vilken ordning kan de ungefär ställa de så att det blir jämt mellan båda språken. Ibland kunde det vara så att uppgifterna i dokumentet var ordnade så att alla finskspråkiga uppgifter kommer först och de svenskspråkiga sist. Om man då inte hann med alla uppgifter under lektionen så blev det lite ojämnt. Jag fick ändå bilden av att elever i gymnasieåldern tar ett så pass ansvar över sin egen inläring så att de blev en jämlikt fördelad lektion. En del diskuterade också om samtalen utanför uppgifterna. De spontana samtalen blev ofta på det språk som båda två kunde kommunicera bäst på. Det blir väl naturligt så att om en är väldigt svag på svenska och den andra kan prata och förstå finska i större grad, så flyter samtalet bättre på finska. Det verkade som att detta var som en slags outtalad överenskommelse och något som bara blev mellan tandempartnerna.

Några av de intervjuade nämnde de tysta pinsamma situationerna som kunde uppstå då ingen visste vad de skulle säga, eller speciellt i början av varje samtal, före man började med uppgifterna. De menade att det kunde ha att göra med att man inte kunde tolka kroppsspråk och sådant lika bra då samtalen gick via videosamtal. Då man har ett samtal via videosamtal måste man automatiskt ta pauser mellan de som talar, för att man inte ska prata på varandra. Pratar man på varandra under ett videosamtal så kan man inte höra vad någon säger. Detta är något som skiljer sig mycket från då man har ett samtal ansikte mot ansikte. (Rusk & Pörn, 2019).

5.2 Metoddiskussion

Jag hade valt att samla information och data för denna avhandling genom gruppintervjuer. Intervjuer blev mitt val av datainsamlingsmetod av den anledningen att jag ansåg att det var via intervjuer jag lättast skulle få den typen av svar jag ville ha. Widerberg (2002) poängterar att olika metoder ge olika typer av svar. Jag ville ha personliga redogörelser över hur de studerande själva hade upplevt eklasstandem. De studerande uppmuntrades att prata helt fritt från egna erfarenheter och även diskutera med varandra om deras olika upplevelser.

Intervjuerna förverkligades digitalt på distans eftersom att flera av intervjupersonerna befann sig på annan ort än mig samt att vi var mitt inne i covid-19 pandemin.

Eftersom intervjupersonerna var gymnasiestuderande gick det bra att utföra intervjuerna på distans. De var vana vid att använda Zoom och att kommunicera via digitala hjälpmedel.

Eftersom tandemundervisningen, som är huvudtema för forskningen, också genomfördes på distans av eleverna, var det relevant att hålla intervjuerna på distans.

Att genomföra intervjuerna som gruppdiskussioner var också en lyckad metod. Studerandena kunde diskutera med varandra under intervjun och fyll i varandras kommentarer och svar. Att intervjuerna utfördes i grupper gjorde även att intervjupersonerna talade mer och svarade med längre berättelser, i och med att de andra i gruppen kom med kommentarer som ledde vidare samtalet. Som forskare måste man vara lyhörd under intervjuerna för att se då andra teman och frågor kommer upp under gruppintervjuerna, så att man även ger dem utrymme att leda vidare. Ibland kan oväntade ämnen och diskussioner visa sig före fram ännu mer information och material till forskningen än vad man först väntat sig. Att ge utrymme för dessa diskussioner gör även intervjun mer levande för analysen. (Widerberg, 2002).

Jag valde att träffa en av lärarna som undervisade tandemkurserna före själva intervjuerna. Jag är glad att jag gjorde det, för på så vis fick jag en bättre bild av hur lektionerna och förberedelserna såg ut i praktiken. Jag hade då lättare att sammanställa de intervjufrågor som jag ansåg skulle ge de svar jag var ute efter. Jag hade före intervjuerna bestämt att jag ville presentera resultaten i form av berättelser i en narrativ forskningsansats. Jag gjorde också klart för de studerande jag intervjuade att jag ville få fram deras egna, personliga upplevelser av tandemlektionerna och hela samarbetet. För min forskning spelade deras vitsord eller kunskaper i det andra inhemska språket ingen roll, det var inte heller så att jag endast var ute efter positiva erfarenheter av tandemundervisningen. Att göra det klart för både forskaren samt intervjupersonerna precis vad man forskar i gör att det blir en tryggare stämning för samtliga parter. Av den orsaken är det något man bör ta upp i början av intervjuerna då man presenterar syftet. (Widerberg, 2002).

Intervjuerna varade oftast ungefär en timme, ibland lite mer eller mindre. Jag valde att både anteckna svar på papper under själva intervjun men att samtidigt spela in alla intervjuer för att kunna transkribera dem och få med alla svar och diskussioner. På detta vid kunde jag skriva ner de tydligaste svaren och få en bild av hur intervjuerna gått. Sedan kunde jag gå tillbaka och lyssna på hela intervjuerna och lägga märke till olika interaktioner, medhåll och korta kommentarer. Att lyssna på det inspelade materialet är viktigt av just den anledningen, att kunna tolka små tystnader, tonfall och andra små saker som inte finns med i ett sammandrag i skrift. Det är ändå nödvändigt att göra anteckningar också under intervjun, för att de ofta visar de viktigaste delarna av intervjun och det man som forskare fastnat för först. Anteckningarna kan också innehålla saker som inte kan tydas i inspelningarna. (Widerberg, 2002).

En annan orsak till att spela in intervjuerna med ljud är att man som forskare får en bild av sig själv som intervjuare. Det är viktigt att se sin egen roll utifrån för att kunna lära sig av sina misstag men också kunna tolka svaren efter hur man själv har ställt frågorna och kommenterat svaren. Som intervjuare bidrar man ju också själv med att sätta stämningen under intervjutillfället. (Widerberg, 2002). Jag insåg en hel massa saker som jag själv kunde ha gjort annorlunda då jag lyssnade genom intervjuerna, så på det sättet lärde jag mig och utvecklades själv utifrån dem också. Bland annat så insåg jag vid flera tillfällen då jag lyssnade på intervjuerna att jag kunde ha formulerat mig på andra sätt eller ställt andra sorters följdfrågor. Jag kunde också förstå vissa svar och stämningen i gruppintervjuerna då jag hörde mig själv och fick en ny bild av intervjuerna.

5.3 Förslag till fortsatt forskning

I och med covid-19 pandemin utvecklades formerna av distansundervisning väldigt mycket och gav upphov till nya möjligheter för samarbete inom virtuella lärmiljöer. Det gör möjligheterna för eklasstandem större, vilket antagligen gör att även eklasstandem kan etableras i grundskolan. Det skulle kunna vara intressant att undersöka skillnader mellan klasstandem och eklasstandem. Speciellt om samma elever skulle få prova på båda metoderna, så skulle det gå att jämföra deras upplevelser av tandem i olika former.

I och med datainsamlingen och resultatanalysen i den här avhandlingen insåg jag att det finns skillnader i hur finskspråkiga elever och svenskspråkiga elever har upplevt tandemkurserna, det skulle kunna vara intressant att utveckla den frågeställningen.

6. Referenser

- Abrahamsson, N. (2009). *Andraspråksinläring*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Björklund, S., Mård-Miettinen, K., Turpeinen, H. (2007). *Kileikylpykirja – språkbadsboken*. Vaasan yliopisto. Vasa.
- Dysthes, O. (1996). *Det flerstämmiga klassrummet*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Elo, J. M., & Pörn, M. (2018). Challenges of implementing authenticity of tandem learning in formal language education. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, –.
- Elo, J & Pörn, M. (2021). Challenges of implementing authenticity of tandem learning in formal language education. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 24 (6), 771–784.
- Ericsson, E. (1989). *Undervisa i språk – språkdidaktik och språkmetodik*. Studentlitteratur. Lund.
- Forsman, L., Björklund, M. & Sjöholm, K. (2011). Språkdidaktik för ett föränderligt samhälle. I S-E. Hansén & L. Forsman (Red.), *Allmändidaktik – vetenskap för lärare* (s. 223–238). Lund: Studentlitteratur.
- Hansell, K., Pörn, M. & Bäck, S. (2020). Lärares interaktion i virtuell tandemundervisning [Teacher interaction in virtual tandem teaching]. In Hirsto, H., M. Enell-Nilsson, H. Kauppinen-Räsänen & N. Keng (Eds.) *Workplace Communication III, VAKKI-symposiumi XXXX*. VAKKI Publications 12, 114–127
- Hansell, K & Pörn, M. (2021). Samskrivande i virtuell lärmiljö: Interaktionsmönster i tandempars L1–L2-samarbete [Co-writing in a virtual learning environment: Interaction patterns in tandem pairs L1–L2 collaboration]. *Nordand. Nordisk Tidskrift för andraspråksforskning*, 16(1).
- Hansell, K., Pörn, M. & Bäck, S. (2021). Teacher activity and interaction in combined physical and virtual learning environments – a case study of tandem language learning and teaching in Finland. *Apples – Journal of Applied Language Studies*.
- Johansson, A. (2005). *Narrativ teori och metod*. Lund: Studentlitteratur.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Lantz, A. (2007). *Intervjumetodik*. Studentlitteratur.
- Laurén, C. (2000). *Kielten taitajaksi*. Atena kustannus oy. Jyväskylä.
- Lundahl, B. (2009). *Engelsk språkdidaktik – texter, kommunikation, språkutveckling*. Lund: Studentlitteratur AB.

- Löf, Å., Koskinen, H., Pörn, M., Hansell, K., Korhonen, A. & Engberg, C. (2016). *Klasstandem. En resa över språkgränsen*. Vasa: Fakulteten för pedagogik och välfärdsstudier.
- Malmberg, P. (2001). Språksynen i dagens kursplaner. I R. Ferm & P. Malmberg (Red.), *Språkboken: en antologi om språkundervisning och språkinläring* (s. 16-25). Örebro: Stake.
- Pörn, M., Karjalainen, K. (2013). Klasstandem i en tvåspråkig skolkontext. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*. Publicering online. ISSN 1799-0181
- Rusk, F. & Pörn, M. (2019). Delay in L2 interaction in video-mediated environments in the context of virtual tandem language learning. *Linguistics and Education* 50, 56–70.
- Sigurd, B. & Håkansson, G. (2007). *Språk, språkinläring och språkforskning*. Studentlitteratur.
- Tainio, L., Harju – Luukkainen, H. (2013). *Tvåspråkig skola – ett flerspråkigt Finland i framtiden*. Jyväskylä.
- Tornberg, U. (2020). *Språkdiradik*. Gleerups utbildnings AB. Malmö.
- Utbildningsstyrelsen. (2016). *Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen*.
- Widerberg, K. (2002). *Kvalitativ forskning – i praktiken*. Lund: Studentlitteratur.
- Yin, R. (2013). *Kvalitativ forskning från start till mål*. Lund: Studentlitteratur AB.

7. Bilagor

Intervjufrågor

1. Hur förverkligas tandem lektionerna på distans i praktiken?
2. Hur fungerar det att ni studerar båda språken under samma lektion?
Ni har både rollen som den som lär sig och den som stöder samtidigt.
3. Får ni påverka lektionernas innehåll? Hur?
4. Får ni påverka vad ni gör under tandemlektionerna? På vilket sätt?
5. Skulle ni vilja påverka mer?
6. Vilka fördelar finns det med att lektionerna är tvåspråkiga?
7. Finns det utmaningar med tvåspråkiga lektioner?
8. Är tandemlektionerna ömsesidiga? Använder ni båda språken lika mycket?
9. Hur är det att endast träffa sitt tandempar på distans? Är lektionerna ändå autentiska?
10. Vilka är fördelarna/nackdelarna med att bara träffas på distans?

TILLSTÅND FÖR MATERIALINSAMLING INOM PROJEKTET EKLASSTANDEM

Bästa vårdnadshavare

Denna förfrågan om tillstånd är riktad till er som har barn i eklasstandem i finska. Via den här förfrågan ber jag om ert tillstånd att låta ert barn medverka i elevintervjuer som genomförs inom ramen för min magisteravhandling i pedagogik vid Åbo Akademi.

Min magisteravhandling är en del av projektet Eklasstandem. Projektet Eklasstandem bygger på nära samverkan mellan forskare, lärare och IKT-pedagoger. Projektet har utvecklat språkpedagogiska modeller för virtuella lärmiljöer och gjort tandempedagogiken tillgänglig för alla skolor i Finland.

Syftet med min magisteravhandling är att undersöka elevers uppfattning om och erfarenheter av eklasstandem. Intervjuerna genomförs som gruppintervjuer. Intervjuerna spelas in och materialet anonymiseras så att enskilda elever inte kan identifieras. Materialet som samlas in behandlas konfidentiellt och används enbart i forskningssammanhang. Materialet förvaras i enlighet med anvisning för lagring och hantering av information vid Åbo Akademi.

På basis av ovanstående information ber vi er att ta ställning till datainsamlingen. Vänligen fyll i och skicka in senast 14.3.2021

Om ni har frågor gällande projektet eller datainsamlingen, ta gärna kontakt med mig:

Carolina Sund, carolina.sund@abo.fi 0504415878

Tack för samarbetet!

- JA, jag ger mitt samtycke till att mitt barn får delta i intervjuerna.
- NEJ, jag vill inte att mitt barn intervjuas.

Barnets namn

Datum och ort

Vårdnadshavares namn
